

Caissa

Nieuws

De Johan van Hulstbrug

- *De nachtmerrie van Gertjan van der Hoeven*
- *Dennis Breuker pakt een IM*
- *René Pijlman vindt weg omhoog*
- *Rob Bödicker: 'Speel met plezier'*
- *Jong talent: Jule Cordes*
- *Willem Grünbauer duikt in het verleden*

Makkelijker gezegd dan gedaan

Toen mij gevraagd werd de redactie van ons clubblad over te nemen, vond ik dat eervol. Maar zou dat wel lukken, zo'n mooi blad op peil houden? Twijfels! Maar zinneden als 'gespreid bedje' en 'fluitje van een cent' gaven me enig vertrouwen. Trouwens, had ik niet in de vorige eeuw zo'n jaar of vier het wel en wee van onze vereniging bij gehouden? De praktijk viel echter niet mee. Na verloop van tijd bleek dat mijn 'ja' door mijn digitale compagnon niet erg enthousiast werd ontvangen. Het ding produceerde op een gegeven ogenblik een zwart gat waar het resultaat van veel werk opeens in verdween. Dat vergalde mijn plezier behoorlijk. Vooral toen het ding nukken bleef vertonen, leek het open venster een passende beloning voor zijn wangedrag. Maar ik woon in een kinderrijke buurt met spelende kinderen voor de deur. Niet doen dus. Zelfbeheersing is een mooi ding.

Inmiddels is me duidelijk geworden met hoeveel clubliefde en enthousiasme Wim Suyderhoud in de afgelopen jaren dit blad tot één van de mooiste clubbladen van de KNSB heeft gemaakt. Hulde! Een lintje voor die man. Jaap van Velzen maakt duidelijk hoe Wim ons aller waardering verdient.

De omslag toont één van de twee Amsterdamse bruggen die naar een schaker zijn vernoemd. Dit is de brug over de Hortusvijver die als eerbetoon naar 'onze' professor Van Hulst is vernoemd. Elders in dit nummer meer daarover.

Het is alweer enige tijd geleden dat Caïssa dit jaar in een geanimeerde stemming begon. De nieuwjaarsborrel was een groot succes. Voorzitter Peter van der Vliet had geen risico genomen en voor de gelegenheid een batterij 'niet al te slechte' flessen Prosecco klaargezet. Terwijl de aanwezigen enthousiast deze bewering op haar juistheid controleerden, reikte Rik Salomons de ratingprijzen uit. De winnaar van de eerste turnus, Arno Bezemer, doceerde daarna hoe hij op basis van de inzichten van de Letse schaaklegende Aaron Nimzowitsch veteraan Gunther Ballon ('Hij is er niet, dus ik kan vrijuit spreken') wist te verschalken. Ook tegen Jasel Lopez werd een vergelijkbaar strijdplan uitgevoerd met hetzelfde resultaat. Gertjan van der Hoeven gaf vervolgens een inkijkje in zijn zielenroerselen. Weliswaar had hij in de strijd om de KNSB-

beker tegen Oegstgeest het punt gescoord, maar dat was pas mogelijk nadat zijn tegenstander in de fout ging. Gertjan kon 's avonds de slaap niet vatten. Na drie slapeloze nachten was hij eruit. De fascinerende analyse van zijn eindspel, waarin de oplossing van het raadsel van het paard naderbij wordt gebracht, vindt u in dit nummer. Voormalig veteranenkampioen van Amsterdam Rob Bödicker maakte een opmerkelijke progressie door. Hoe zoiets op gevorderde leeftijd mogelijk is, legt hij uit en illustreert dat met een winstpartij tegen IM Albert Bles. Ook onze jonge held Maarten Hoeneveld maakt grote stappen vooruit. In het Tata Steel-toernooi speelde hij in groep 3 en eindigde met een tpr van 2020. De lessen van Gertjan, Abe en Alje werpen dus vruchten af. René Pijlman zat in een dipje, maar dat was slechts tijdelijk zo laat hij weten. Ook legt hij uit hoe het hoort rond de 64 velden. Good old Frans Roes haalde de pagina's van het dagblad voor wakker Nederland en maakte zo Caïssa landelijk bekend. Meer over het Tata-toernooi op de volgende pagina's.

Dennis Breuker werd gevraagd als invaller voor het tweede. Het ging om de wedstrijd tegen dat eigenaardige SOPSWEPS'29. Hij wilde wel, maar dan alleen aan het eerste bord. Ironie zou je denken, maar zoniet bij Dennis. Na een zorgvuldige voorbereiding scoorde hij tegen IM Marcel Peek het volle punt en overbrugde zo een kloof van 274 elopunten!

Zoals bekend, kent onze schaakfamilie vreemde kostgangers. Schaakchroniqueur Dirk Goes portretteert zo'n schaker met de onschuldig klinkende naam Claude Bloodgood. Talent is maar betrekkelijk, zo blijkt. Willem Grünbauer neemt wederom een forse duik in het verleden van Caïssa.

De makers wissen zich het zweet van hun voorhoofden. Zonder hulp van de onvolprezen eindredacteur Wim Suyderhoud zou het toch niet helemaal gelukt zijn. ■

De redactie houdt zich het recht voor om ongepaste bijdragen of reacties te weigeren. Bijdragen zijn ongepast wanneer ze discrimineren, aanzetten tot haat of als er beledigend taalgebruik in voorkomt. Verder weigert de redactie teksten met expliciete seksuele referenties.

Een razende witte merrie, of de magie van het paard

Gertjan van der Hoeven

Op de nieuwjaarsborrel verleende de club mij een gunst. Ik dank jullie allen daarvoor. Na deze 2017-opening kan ik weer prima slapen. Ik hoop dat de nieuwjaarsborrel een lange traditie wordt.

Mijn insomnia begon op 6 december 2016. Op deze dag speelde het bekerteam van Caïssa op de clubavond tegen het viertal van Oegstgeest. Mijn tegenstander was een oude jeugdriivaal, met wie ik in een ver verleden nog gedeeld eerste werd op een open

NK t/m 16 jaar. Hij werd kampioen op weerstandspunten. Dat ik niet kon slapen heeft overigens niets te maken met dit verleden, het was puur schaaktechnisch. Wij waren sterk opgekomen, met een grootmeester op het eerste bord, en een clubkampioen op het tweede. Zij stelden daar twee IM's op de eerste twee borden tegenover. Overigens was dit Oegstgeest een ons bekend team. Twee weken ervoor had Caïssa 2 in een zwaarbevochten competitieduel nog 4-4 tegen hen gespeeld – een uitslag die tot stand kwam door 8 remises. Een uitslag zo curieus dat zelfs een ervaren teamgenoot achteraf nog zeker kwam stellen of wij dit echt niet vooraf hadden afgesproken. Maar goed... Als ons tweede tegen dit team gelijk speelde, dan zou het bekerteam gemakkelijk moeten kunnen winnen. Zou je zeggen. Zo

was het echter niet. Allereerst zijn hun topborden sterk. Ten tweede stonden wij met 1/2 - 1 1/2 achter op het moment dat nog twee tijdnoodduels werden uitgevochten.

Ik was mijn partij tevreden begonnen. Een pionoffertje in de opening, en compensatie die ik zelf als voldoende beschouw. Mijn tegenstander gaf de pion terug, maar de druk bleef, en ik wist af te wikkelen naar een voordelig eindspel van Toren + Paard tegen Toren + Loper. De pionnenformatie van mijn tegenstander was zwaar gemankeerd. Helaas begon ik toen ongelofelijk te klooiën, mede onder druk van de klok. Met onverklaarbare achterwaartse koningszetten gaf ik mijn tegenstander alle ruimte om niet alleen zijn dubbelpion op te lossen, maar ook om met zijn koning binnen te dringen. Ik besloot dat als ik weer een beetje normaal begon te spelen dat ik dan in ieder geval niet zou verliezen. Dat was een geruststellende gedachte, die ervoor zorgde dat ik weer wat betere zetten ging doen. Enkele zetten later stond de volgende stand op het bord.

Oproep

Gertjan van der Hoeven heeft in zijn digitale brievenbus naarstig gezocht naar bruikbaar materiaal voor zijn fijne rubriek 'De partij van het kwartaal'. Het resultaat was buitengewoon mager. Dus: Doe uw best! Offer een stuk! Hak erin! Ga los! Onderneem iets gewaagds en onderwerp het resultaat aan het scherpe oordeel van onze zachtmoedige criticus.

Zwart heeft zojuist, op zijn 56^e zet, pion f2 er af geslagen. Ik moet er ook bij zeggen dat we allebei nog 1 minuut hadden. Met 15 seconden per zet, dat wel, maar echt diep in de stelling duiken zat er niet in. Ik speelde hier de verkeerde. Mijn tegenstander vervolgde met een andere verkeerde. Niet veel later had ik gewonnen, won Hans op bord 1, en wonnen wij de wedstrijd. Eind goed, al goed. Desalniettemin wist ik prima dat ik door twee blunders van mijn tegenstander gewonnen had. Thuis speelde Pe4† nog even in mijn hoofd. Maar ik sliep die nacht nog prima.

Woensdagnacht 7 december – of eerder donderdag 8 in de vroege ochtend. De eerste varianten spookten zich in mijn hoofd af. Ik wist nog niet dat dit het begin zou zijn van vele slapeloze nachten, waarin mijn paard, deze razende witte merrie, de zwarte loper en koning over het hele bord zou domineren. Het begint allemaal met **57. Pe4†!**

Eerlijk gezegd had ik Pe4† achter het bord niet overwogen. Het leek mij niet wenselijk om de zwarte koning richting mijn pionnen te jagen. Want wat zou er nou logi-

scher zijn voor zwart dan met de koning richting de witte pionnen te lopen? Maar zie: **57... Kf3 58. Pf6!**

Uitroepetekens voor de enige zetten. Zoals u kan zien, zijn ook de volgende drie zetten de enige winnende: **58... Lg6 59. h5! Lf5 60. h6!**

Waarom is dit de enige winnende? Het lijkt alsof wit al op h7 kan slaan, want als zwart het paard eraf slaat kan wit vervolgens met zijn pionnen naar voren. De loper kan niet in zijn eentje beide pionnen tegenhouden, zodat wit een dame haalt en wint. Het verschil is de magie van het paard. Na 60. h6! blijft het paard het veld g4 dekken zodat de koning niet dichterbij kan komen. Na 60. Pxf7? Kg4! 61. Pf6† Kg5 gaat de h-pion verloren. Daarna houdt zwart gemakkelijk remise. De magie van het paard komt naar voren in de komende paardzetten. Na 60. h6! voorkomt het paard dat de koning naar g4 kan. Na de volgende zet voorkomt het Kg5. En de zet erna Kg6. **60... Kf4** (er is geen andere) **61. Pxf7!** (Nu well!) **... Ke5** Zwart mag het paard niet slaan. Na 61... Lxh7 62. c6! Kg5 63. c7! Lf5 64. h7 promoveert één van de witte pionnen. Merk op dat

de koning niet naar het gewenste veld g5 kan op de 61e zet – dit wordt door het paard gedekt. **62. Pf8!** Zwart dreigde nu wel op h7 te slaan. Overigens is dit een vals uitroepeteken. Ook Pg5 wint, maar minder fraai. Het is ook opmerkelijk dat vanaf de beginstand de witte koning en de c-pion nog geen stap verzet hebben. Zie ook dat het paard nu veld g6 dekt. Dus de zwarte koning kan niet dichterbij de h-pion komen. De enige kans die zwart heeft is om met de koning de c-pion op te halen. En dan hopen dat de loper tegen de h-pion geofferd kan worden.

62... Kd5 Zwart kan ook op een truc spelen. 62... Le4 63. Ke3 f5. Met als idee om na 64 h7? f4† de loper voor de h-pion te offeren en daarna de c-pion op te halen. Met remise. Maar na 64. Pg6† Kf6 66. h7 Kg7 66 h8D† promoveert wit alsnog omdat veld h8 gedekt is. Het paard is overal! Na de tekstzet gaat de witte c-pion verloren en blijft een eindspel van P+p tegen L+p over. Maar de loper is volkomen machteloos. Hij kan niet tegelijkertijd de f-pion dekken en de witte h-pion tegenhouden, omdat het paard veld g6 gedekt houdt. **63. Ke3!** (eindelijk een ko-

ningszet) **Kxc5** (ook f6 helpt niet – vindt zelf uit hoe) **64. Kf4! Lc2 65. Ke5 Kc6 66. Kf6 Kd6 67. Kxf7** En op de volgende zet komt een wit paard op g6, waarna de h-pion vrijelijk kan promoveren. Op het laatst mocht de witte koning ook nog even de ster zijn. De c-pion speelde zwijgend een grote rol als bliksemafleider.

Deze varianten zijn min of meer gedwongen. Dat betekende dus dat de zwarte koning niet naar f3 kan! Nadat ik dit had vastgesteld was de nachtrust voor lange tijd voorbij. Als de koning naar g2 moet, dan moest er meer aan de hand zijn.

✦ Maar als de koning opzij stapt?

Als de koning niet naar f3 kan, dan is Kg2 de enige andere logische zet. Ook vanaf hier bedreigt hij al snel de witte h-pion. Ellenlange varianten heb ik in mijn hoofd gehad. Het paard stormde het hele bord over. Ergens diep in de nacht sprong zij naar h1 als lokoffer voor de zwarte koning, zodat wit een ver eindspel net op één tempo wist te winnen. Eenmaal wakker heb ik deze variant nooit meer terug kunnen vinden. Het was mij al snel duidelijk dat de witte koning een rol moest spelen. Alleen pionnen een paard winnen niet in deze variant. Het witte paard wil het liefst naar f6. Niet om de zwarte pionnen te pakken, maar omdat zij daar de f-pion blokkeert (zwarfs belangrijkste tegenkans), snel de c-pion te hulp kan schieten, en ook de witte pion dekt als die naar

h5 gaat. De zwarte koning wil de h-pion pakken en anders naar g5. De zwarte loper wil veld c8 dekken. Wat de pionnen willen is duidelijk. Maar wat wil de witte koning? Die is flexibel inzetbaar. **57... Kg2 58. Ke3!** Ruim baan voor de witte koning. Overigens is Pf6 hier niet goed. Zwart speelt Lf3, blokkeert de c-pion en de koning peuzelt de h-pion op.

We zullen nu één voor één de zwarte pogingen afpellen. En in elke variant speelt het paard de loper van het bord. Die arme zwarte loper. In eindspelboeken wordt de loper genoemd omdat hij op twee vleugels kan spelen. Maar dit bijna lege bord is toch te klein voor hem.

Variant 2: Zwart speelt de loper

Eerst de meest voor de hand liggende optie: **58... Lg4**

Logisch. Maar nu is het echt ruim baan voor de koning! **59. Kf4 Lc8** (andere loperzetten verliezen ook) **60. Kg5!** De racebaan naar g5 was open door de tempowinst na aanval op de loper. Het plan is nu simpel. Wit wil zijn paard naar f6 spelen, pion naar h5, en dan pakt de koning de

zwarte h-pion. Daarna promoveert één van de pionnen gemakkelijk. Maar zwart heeft nog één troef, en dat is de f-pion. Meteen f5 is niet mogelijk vanwege Pd6, en de f-pion gaat verloren. Eerst moet de witte koning worden weggelokt. **60... h6†** (de enige kans) **61. Kxh6!** (de enige winst) **f5**. Er zijn nu een paar zetten die winnen voor wit. Maar eentje springt er wel uit als de mooiste, die ik zal laten zien om de kracht van het paard nog even extra aan te zetten. **62. Pd6 f4** (rennen) **63. Pxc8 f3**

De witte pionnen hebben nog geen stap verroerd sinds het begindiagram. Het witte paard heeft net twee zetten gedaan en staat aan de andere kant van het bord – ogenschijnlijk te ver om promotie nog tegen te houden. Maar vanaf nu is het een one-horse-show. Vanaf zet de 62^e zet wint het paard in 8 achtereenvolgende zetten het hele bord. Het idee is om na promotie een schaak op e3 te geven als zwart tot dame promoveert. Om dat te doen, moet het witte paard in twee zetten op f5, d5 of c4 staan. Maar de eerste twee van deze opties zijn verliezend – de zwarte koning kan dan het witte

paard afhouden! Het paard moet naar c4! **64. Pb6 f2 65. Pc4! Kf3** De zwarte koning moet het paard zien te beteugelen. Het mag duidelijk zijn dat dit paard dat niet toelaat! Na 65... f1D zou natuurlijk een winnend paardschaak zijn gevolgd. Maar na de voortzetting dreigt zwart te winnen met 66... Ke2.

66. Pd2†! Ke2 67. Pe4! f1D De f-pion stond aangevallen – zwart moest wel promoveren. Minorpromotie naar een paard was mogelijk, maar verliest ook. **68. Pg3† Kf2 69. Pxf1** Opvallend in deze variant is dat de witte pionnen geen stap verzet hebben. Paard en koning samen zijn als een stofzuiger over het bord gegaan. Dus zwart mag de loper niet te snel naar g4 spelen omdat de witte koning dan een tempo wint en te snel bij de zwarte pionnen komt. De witte koning mag niet naar g5 komen.

Variant 3: zwart speelt h6

Omdat de c-pion nog niet gespeeld is, heeft de loper nog geen haast het promotieveld te bezetten. Bovendien zijn er andere wegen om c8 te dekken dan alleen via g4, afhankelijk van de stukken die wit verzet. Dus zwart spendeert een extra tempo geven om de koning van g5 te houden, en wel door de h-pion een klein veldje vooruit te zetten.

58... h6 Dit opvallende kleine zetje maakt het wit nog lastig. Wit kan de h-pion niet zo gemakkelijk winnen als in de vorige varianten. Als wit nu direct het paard naar f6 speelt, volgt Lf3, en de pion wordt tegengehouden. Het is tijd om de c-pion in beweging te

brengen. Ondertussen probeert wit zijn h-pion niet te verliezen, en ook te zorgen dat de zwarte f-pion niet kan gaan lopen. **59. c6 Lg4** (niet Kh3 60. c7 Lg4 61. Pf2† met onmiddellijke winst) **60. Kf4 Lc8** Ook Le6 verliest. En ook hier zijn mooie varianten. Te denken valt aan het blokkeren van de loper met Pd7. Of een variant met een paardoffer op g5 dat zwart niet mag aannemen. Het paard haalt vervolgens de zwarte pionnen op, maar wit verliest de h-pion. Met gepointeerde manoeuvres weten koning en paard vervolgens de zwarte koning voldoende op afstand te houden en de loper te verjagen... Ik ga niet verder verklappen hoe, maar wit wint. Of misschien is een andere variant toch beter. Ik wens u veel nachtelijk schaakplezier. Liefst zonder computer. **61. h5 Kh3** (zwart moet naar de h-pion) **62. Pf6 Kh4 63. Ke5** (dreigt Kd6 en Ke7) **64. c7!**

Ik vind deze stand erg fraai vanwege de ogenschijnlijke wederzijdse zedtwang. Wit komt niet verder zonder zijn h-pion op te geven. Het paard moet zijn controlerende positie opgeven omdat de andere stukken niet kunnen zetten. Maar naar welk veld? Het op-

timale veld is c5. Vanaf hier controleert het paard alle vluchtvelden van de loper op de damevleugel. Het is aan de koning om de loper van c8 weg te jagen. Als deze vervolgens op de diagonaal c8-g4 blijft staan dan kan het paard naar d7 om de diagonaal te blokkeren. De zwarte koning – juichend omdat hij uiteindelijk de h-pion heeft geslagen – wacht een treurig lot. **65... La6** (andere loperzetten verliezen ook) **66. Pe4†! Kxh5 67. Pc5 Lc8 68. Kf6!**

Arme zwart. De f-pion is alweer geblokkeerd. Loperzetten hebben geen zin. De enige kans is om zelf een dame te halen, maar daarvoor moet de koning eerst ruim baan maken. Naar h4 gaan heeft geen zin omdat de h-lijn dan nog niet vrij is. De zwarte koning moet naar g4 – maar daar wil ‘ie nou net niet heen. **68... Kg4 69. Ke7! h5** (na f5 70. Kd8 kan de loper helemaal nergens heen, en het paard zal de f-pion stoppen) **70. Kd8 h4** Op Lf5 volgt 71. Pd7 met blokkade van de diagonaal. Door de loper te offeren worden twee tempi gewonnen voor de mars van de h-pion. Maar het is net niet genoeg. **71. Kxc8 h3 72. Kd8 h2** Zwart lijkt bijna op tijd te

zijn. Nu wordt echter duidelijk waarom de koning niet naar g4 wou. Wit promoveert met schaak. **73. c8D† Kg3**
74. Dc6 Voorkomt promotie en wint. De loper was zo ongelukkig dat hij zichzelf maar offerde. Zelfs dat was niet genoeg. Als deze varianten de superioriteit van het paard al duidelijk hebben gemaakt... De volgende variant is hier de culminatie van.

Variant 4: zwart gaat meteen achter de h-pion aan

In de vorige variant deed de zwarte koning grote moeite de h-pion te winnen. Toen dat eindelijk lukte, was het al te laat. Waarom niet meteen de h-pion te winnen? **58...**

Kh3 Wint de h-pion. Zwart gaat ervanuit dat de loper voldoende mogelijkheden heeft de c-pion te stoppen. Door **Lg4**, door **Le2-a6**, of zelfs **Ld1-b3-e6**. Wit moet nu snel zijn. Het paard maakt zich klaar voor zijn grootste truc!
59. c6! Kxh4 Natuurlijk niet **59... Lg4** **60. Pf2†**.

Maar wat nu te doen? Na **60. c7 Lg4** houdt zwart de pion gemakkelijk tegen. Ook **60. Pf6 Lg6** werkt niet. De zwarte loper dreigt naar f5 te komen, en na **61. Kf4 Ld3** is de loper op tijd om de promotie vanaf

veld a6 te dekken. Juist vanuit deze stand is het paard op haar mooist. Waar zij hiervoor nog razend over het bord stormde, toont ze hier haar ingehouden kracht. Door middel van een verrassende terugzet, naar een ogenschijnlijk onbetekenend veld, bewijst zij haar complete dominantie over de loper. **60. Pf2!!** Bijna alle velden van de loper zijn afgedekt. De witte pion dreigt in twee stappen gemakkelijk aan de overkant te komen. De loper heeft maar één zet tot zijn beschikking in de hoop om op de volgende zet promotie te voorkomen. Maar het is ijdele hoop, omdat het paard nog een extra veld dekt, dat het vanuit f6 niet zou bestrijken. **60... Lg6** **61. Kf4!** Ontneemt de loper veld f5, en daarmee zwarts laatste hoop. In tegenstelling tot de variant na **Pf6**, dekt het paard vanaf f2 ook veld d3. Het promotieveld kan niet meer gedekt worden, en wit haalt binnenkort een dame. Wat een fantastisch paard!

De partij: Terug in de werkelijkheid

Ach... Wilt u dit nog zien? De werkelijkheid toonde een mooi paard, maar vooral een struikelende loper. De nachtelijke avonturen van het paard waren veel mooier! **57. c6? Lf3?** (**Lg4** houdt remise) **58. c7 Lb7?** (opnieuw houdt **Lg4** remise) **59. Pe4†!** Toch nog een winnende paardenmanoeuvre. Het paard mag niet geslagen worden. De loper heeft zich op een té korte diagonaal opgesteld en blijft gevangen op a6 tot hij ook daar niet meer kan blijven. **59... La6** **60. Kc3** **Kf4** **61. Kd4**

En niets helpt zwart meer. De koning loopt naar b6, of naar c6, gevolgd door **Pb7**.

Promotie is niet tegen te houden en twee zetten later gaf zwart op. ■

Opwinding

De Turkse televisie imam Ahmet Mahmut Ünlü veroorzaakte in januari enige opwinding bij sommige kijkers door in een televisieprek te verklaren dat schaken zondiger is dan gokken. Niets voor de godvruchtige mens. Hij zei van mening te zijn dat 'de meeste mensen die schaken leugenaars' zijn. Logisch dus dat ze vervloekt zijn en naar de hel moeten.

De Turkse schaakfederatie TSF liet dat gelukkig niet op zich zitten. Namens de meer dan 800.000 Turkse schakers liet ze weten dat ze juridische stappen zou ondernemen. Ze wees op de lange geschiedenis van het schaken in Turkije en meende dat de imam met ongefundeerde opmerkingen was gekomen die schadelijke gevolgen hebben voor duizenden schaakspelers en hun gezinnen.

Magnus

Paul van der Sterren

Hoofd- & Bijzaken

Het was leuk om in januari de documentaire *Magnus* te zien, terwijl in Wijk aan Zee het Tata Steel toernooi nog aan de gang was, met daarin natuurlijk dezelfde Magnus als topattractie.

Magnus geeft een tamelijk eerlijk, openhartig en zeker heel invoelbaar beeld van hoe de kleine Magnus groot is geworden. Herkenbaar de successen en de teleurstellingen op het schaakbord en hoe die hun weerslag hebben op het 'gewone' leven van de grote kleine held. Herkenbaar ook hoe hij soms heel gezellig in het warme gezinsleven is ondergedompeld, dan weer volkomen ontoegankelijk met zijn hoofd in de stukken zit. En mooi al die live beelden van toernooien en van de tweekamp tegen Anand in 2013. Je beleeft het echt mee, waarmee ik eigenlijk bedoel dat herinneringen aan je eigen verleden met al zijn (op afstand) vergelijkbare momenten tot leven worden gewekt. Hoe anders was de film *Pawn Sacrifice* die ruim een jaar geleden in de bioscopen draaide. Aardig, maar absoluut niet authentiek. Het is natuurlijk wel een waargebeurde geschie-

denis, maar de werkelijkheid ervan is er zorgvuldig uitgefilterd en vervangen door de standaardelementen die iedere gewone Hollywoodfilm bevat. Acteurs die spelen dat ze schaker zijn, volgens de instructies van een scenarioschrijver en een regisseur die enkel bezig zijn geweest om met hun gebruikelijke middelen hun gebruikelijke publiek te bedienen. Voor een schaker zit er geen enkel werkelijk herkenbaar moment in, ook al zit de film als film prima in elkaar. Ik heb er met plezier naar gekeken indertijd, maar zonder een ogenblik het gevoel te hebben gehad dat dit over de echte schaakwereld ging, laat staan over mij.

Natuurlijk is ook *Magnus* een zorgvuldig geregisseerde film, die voor een groot publiek bedoeld is. Je ziet het aan de ronkende reclameteksten die zowel in de film, als in het reclamemateriaal verwerkt zijn. Het drama moet worden opgeklopt om er zeker van te zijn dat ook niet-schakers begrijpen hoe dramatisch het allemaal is. Maar het is maar een dun laagje make-up en daaronder is de authenticiteit

van het hele gebeuren nog warm en levend.

Hoe zal het verder gaan met Magnus? Zo jong al wereldkampioen, wat moet hij nu nog? Voor de meeste mensen is er altijd wel een min of meer logische volgende fase in hun leven of carrière, maar iemand als Carlsen heeft geen voorbeelden waarnaar hij zich bewust of onbewust kan richten. Ergens in zijn jeugd heeft hij 'gekozen' voor het schaken (zo hoor je dat te formuleren, ook al weet je heel goed dat in werkelijkheid het schaakspel voor jou gekozen heeft en niet andersom) en sindsdien is alles wat hij doet zich een weg banen door onbekend terrein. Hij wist dat hij die berg op wilde die voor alle anderen te hoog was. Maar daarna? Hoe het Bobby Fischer op die top is vergaan weten we. Hij had niets meer om zijn genie aan het werk te houden, dus zijn brein implodeerde. Kasparov had zijn oude rivaal Karpov. Die weigerde om het op te geven toen hij verslagen was en dwong zijn overwinnaar om met hem in gevecht te *blijven*.

Wat heeft Magnus? De tijd zal het leren. Ik ben benieuwd. ■

Het Wonder

Willem Grünbauer

Voorovergebogen staarde hij naar de stukken; zelf had ik, nadat hij met de pion d2-d4 had geopend, gekozen voor een tegenzet van één van zijn vele eerlang geleefde tijdgenoten; Pb8-c6 waardoor ik het andere dier braaf op g8 in de paardewei liet staan, een zet van Юхим Боголюбов, Efim, Efim Bogoljoebov. Hoewel fris, was de dag mooi geweest en een eenvoudige rekensom leerde dat het inmiddels zijn meer dan 38.800^{ste} dag was; bijzonder, want hij kon nog vertellen over wat hij een eeuw geleden beleefde. Hoe de stad er uit zag, de mensen en hoe een compleet andere sfeer de om-

op het tableau voor het grote venster neer waar wat voer op ligt. Geïnteresseerd en vooral genietend kijkt de Professor er even naar terwijl ik mijn volgende zet overdenk. 'Je zal maar tijdgenoot van Efim zijn geweest' dacht ik tijdens het bedenken van een volgende zet; 'Misschien is dit de eerste keer dat je van me gaat winnen' had de oude heer vooraf nog op gestreng toon geopperd en inmiddels deed ik mijn best; zag wat kansen en tastte de stelling met een steeds volgende zet af.

■ Onrust

In de morgen had ik nog wat in de buitenlucht gefietst; nog wel een jas aan want het bleek nog aardig fris. Maar overal jong groen, fleurige kleuren en een naderende vrolijkheid vanwege aanstaand warmer weer; maar hoe lang zal het optimisme duren? Steeds meer kraakt het al in haar voegen: onrust wordt sterker en is voelbaar, maar menigeen ontvlucht het door ontkenning; anderen weer door zich in het edele denken te dompelen en ik staar naar het veld g8, het voorlaatste veld g8 waarop na een zet of twaalf nog steeds het koningspaard graast. Hij had het zelf voorgesteld: 'Het is alweer een lange tijd geleden dat ik een stuk heb aangeraakt; een paar maanden geleden, geloof ik', sprak hij, 'toen Jan Nagel even langs kwam' en hij kon zich

na enig reconstrueren zelfs de datum nog herinneren terwijl ik die inmiddels alweer vergeten ben.

Een leuke combinatie en ik veroverde een pion; onbewogen schoof mijn oudste vriend door; zijn gezicht verraadde niet de minste emotie en ook mijn paard had veld g8, het voorlaatste veld, verlaten en mengde zich in de strijd terwijl onderwijl mijn koning op het voornoemde veld, veld g8, had plaatsgenomen: mijn koning in de paardenweide.

Stevig verdedigend, na ruim een uur had ik weliswaar nog steeds dat ene pionnetje meer, maar ervoer steeds sterker dat ik niet meer door zijn strategisch opgestelde pionnenmuur kon komen; hij had mijn aanval kundig afgeslagen en een guitige glimlach kwam er voor kenners op zijn gezicht en vanonder de oude grijze snor klonken de woorden: 'Het is een wonder dat ik nog leef...'

Na anderhalf uur werd tot remise besloten; 'Eigenlijk is dat altijd de meest eerlijke uitslag' zo sprak hij diplomatiek en pedagogisch; ik zag dat de professor moe was en na nog wat politieke beschouwingen vertrok ik met in gedachten dat dit misschien toch wel zijn laatst gespeelde partij zou kunnen zijn terwijl die wonderwoorden nog steeds door mijn hoofd resoneerden: 'Het is een wonder dat ik nog leef...' ■

geving domineerde. Buiten reeds uitgebloeide narcissen; een voorjaar dat tot de zomer nadert; geparkeerde bussen op de brede parkeerplaats en regelmatig strijkt een spreekw

L'Échec

*Papa fume une pipe
En veston échiqueté
En soudain il praît le hique
Échecqueté*

*Pour un seigneur étatisé
(L'État cést moi, mon flic)
L'Argent va pas mascaradée
Échiqué!*

Anne van Omme

Je leek op weg naar de winst, maar dat bleek achteraf een onjuiste inschatting. Optisch had je ruimtevoordeel maar dat was maar schijn. En dat offer was niets anders dan een illusie. Een optische illusie, dat was het geweest. Je had het een beetje te zwart-wit gezien. In het schaken is niet alles wat het lijkt.

Maar één ding weet je nog steeds heel zeker: je stukken zijn wit en niet zwart. Dat is klip en klaar. Ja, welke gek zou daar aan twijfelen? Maar ook dat is een illusie, zegt een betrokken iemand met zachte stem. Tijd voor een zoektocht om dichterbij de waarheid te komen. Zou je alles nog steeds te zwart-wit zien? In het leven is niet alles wat het lijkt.

WIT OF ZWART?

Op zoek naar de witte stukken...

met schaken, is ze gestopt met judolessen. Ook omdat ze dat toch eigenlijk niet echt 'haar ding' vond en schaken wel.

Waarom vindt ze schaken eigenlijk zo leuk? 'Dat is een moeilijke vraag om te beantwoorden. Ik vind het leuk dat je je erbij moet concentreren. Je leert steeds nieuwe dingen en je moet dingen onthouden.' Dat vindt ze ook wel handig: 'Als ik op school een toets heb, dan onthoud ik dingen sneller. Opeens gaat dat heel makkelijk. Dan zit ik niet zo lang te leren. Je leert je beter concentreren en bent niet zo snel afgeleid. Dat komt door het schaken, daarbij concentreer ik me ook op één ding.' Maar soms is schaken even niet zo leuk: 'Ik vind het echt heel erg als ik ontzettend voor sta en dan even niet oplet en een enorme fout maak. Daar kan ik echt niet tegen. Ik stond bijvoorbeeld een keer een dame voor en

"Ik moet nog beter leren om op m'n handen te zitten."

mijn tegenstander had nog een paard en toen gaf ik mijn dame weg. Dan word ik heel boos op mezelf.' Er is volgens haar dan ook nog wel één en ander te leren: 'Ik moet nog beter leren om op m'n handen te zitten. Vroeger speelde ik echt heel snel. Dat is nu wel minder, maar dat kan nog beter. En ik wil natuurlijk beter worden in schaken.'

■ **Snelschaken**

Er zijn echter momenten dat Jule misschien maar beter niet te veel op haar handen moet gaan zitten, want ze houdt

ook van snelschaken. Die liefde is ontstaan bij het allereerste grote toernooi waar ze aan meedeed: Girls for Grandmaster in Den Haag. In de pauze van dat toernooi mocht Jule een partijtje snelschaken tegen Anne Haast. Dat maakte indruk en heeft haar geïnspireerd om zelf ook te gaan snelschaken. Je kunt haar dus regelmatig tegenkomen als deelnemer bij een snelschaaktoernooi. Vorig jaar heeft ze bijvoorbeeld meegedaan aan het toernooi van Caïssa-Eenhoorn: 'Er waren nog drie kinderen en verder vooral oudere mannen. Veel van die volwassenen dronken best veel bier tijdens dat toernooi om sneller te kunnen spelen, om lossier te worden. Dat vond ik wel raar.'

Maar Jule vindt het ook leuk om gewoon lange partijen te spelen. Ze doet ongeveer één keer in de twee weken mee met een schaaktoernooi. Toen ze daar vorig jaar mee begon,

Jule tijdens een snelschaaktoernooi bij Caïssa-Eenhoorn

verloor ze eerst de hele tijd en begon ze zich af te vragen of dat nou wel zo leuk was, tot dat ze het wijze advies kreeg om gewoon elke dag een kwartiertje te oefenen om beter te worden. Dat heeft duidelijk zijn vruchten afgegoorpen: op de vensterbank in de woonkamer staat intussen een indrukwekkende reeks bekens die Jule in slechts één jaar tijd bij elkaar heeft weten te schaken.

Met beker in huize Lydia

Onlangs heeft ze meegedaan aan het Persoonlijk Kampioenschap D dat tevens het plaatsingstoernooi was voor het Nationaal Kampioenschap D. Er waren nog twee NK-plaatsen voor meisjes beschikbaar en Jule heeft een van die plaatsen weten te veroveren. In mei gaat ze dus naar Rijswijk om haar krachten te meten op landelijk niveau. De barrage die ze moest spelen voor die plek bij het NK ging tussen haar en Mandy Zheng. Hieronder een impressie van de beslissende partij:

Jule Cordes – Mandy Zheng
Barrage PK-D, 16 februari 2017

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lc4 Lc5 4. d3 Een opening die grootmeesters ook graag spelen. **4... h6** Dit is een beetje vroeg. **4... Pf6** kan heel goed want na **5. Pg5** dekt zwart alles met **5... 0-0**. **5. Pc3 Pf6 6. 0-0 0-0 7. Le3 Lb6** Goed gespeeld! Na **7... Lxe3** **8. fe3** heeft wit een mooi centrum, een halfopen f-lijn en kan lekker aanvallen. **8. De2 d6 9. h3 Le6 10. Lb3 De7** De stelling is nu mooi symmetrisch.

11. Pd2 Tad8 Zwart wil **d6-d5** spelen. **12. Pc4 Ld4 13. Df3 a6 14. Dg3** Jule kijkt naar de zwarte koning en dreigt **Lxh6**. **14... Lxe3** Zwart voorkomt dit, maar had ook **14... Kh7** kunnen spelen. Wit heeft nu een mooi centrum en de halfopen f-lijn. **15. fxe3 b5 16. Pd2 Lxb3 17. axb3** Wit heeft twee dubbelpionnen maar zwart kan er niet van profiteren. Integendeel: wit heeft twee mooie lijnen voor de torens. **17... Ta8 18. Pe2 d5 19. exd5 Pxd5 20. e4 Pf6 21. Tf2 b4** Oei, nu krijgt wit een heel mooi veld voor het paard op **c4**. Wit heeft echter andere plannen. **22. Taf1 Pd7 23. Tf3** Wit is niet bang voor **23... Dc5†** en **24... Dxc2**, maar zwart verdedigt eerst haar koning. **23... f6 24. Dg4 Tf7 25. Tg3 a5**

26. Dh5 Dc5† 27. Tf2 Dxc2 28. Pf3 Dd1† 29. Kh2 Dxd3† De pion was vergiftigd. **30. Pxe5** Goed gezien! Opeens staat alles bij zwart aangevallen: de dame op **d3**, de toren op **f7** en het paard op **c6**!

30... Pdx e5 31. Txd3 Pxd3 32. Tf3 Pxb2 33. Dd5 Goede zet, de dame staat heel mooi op **d5**. **33... Ta6 34. Dd2** Het paard is ingesloten op **b2**. **34... Pe5 35. Tg3 35. Dxb2** wint de kleine kwaliteit, maar wit heeft tijd om de toren weg te spelen. **35... a4 36. bxa4** Beter is **36. Dxb2**, maar wit moet na **36... a3 37. Da2** spelen en de dame moet een tijdje verdedigen en daar houden dames niet van. **36... Pxa4 37. Dxb4 c5 38. Dd2 c4 39. Pc3 Pxc3 40. Dxc3**

De rest van de partij is niet meer genoteerd, maar uiteindelijk wint wit.

▣ Vooroordelen

Af en toe krijgt Jule bij het spelen van wedstrijden of toernooien nog wel eens te maken met vooroordelen. Niet alleen omdat ze zo jong is, maar ook omdat ze een meisje is. Sommige mensen vragen wel eens verbaasd: 'Schaak jij? Dat is toch een jongenssport?' Maar dat vindt ze onzin en daar blijft ze verder vrij rustig onder: 'Je moet gewoon lekker schaken.' Ze kan er vaak wel om lachen als (mannelijke) tegenstanders duidelijk laten merken dat ze balen wanneer zij wint. En heel soms kan wraak zoet zijn: 'Bij een toernooi was er een jongen die bij het doorgeven van de uitslagen zei dat hij had gewonnen, terwijl hij had verloren. Dat was best wel flauw.' Die bewuste jongen had al aangegeven dat hij heel graag het skateboard wilde dat

bij de prijzen stond uitgesteld, maar Jule mocht eerder kiezen: 'Toen heb ik expres het skateboard genomen. Dat heb ik nog steeds. Het is wel een heel irritant skateboard dat steeds scheef gaat, maar ik dacht toen echt: 'Lekker puh.' Hij heeft uiteindelijk een springtouw gewonnen en keek me de hele tijd boos aan.'

Maar gelukkig kunnen schaaktoernooien ook verbreederen. Een tijd geleden speelde Jule bijvoorbeeld in een toernooi tegen een vriendelijke oudere tegenstander van wie ze het helaas niet kon winnen. Die man komt ze nu nog regelmatig tegen bij andere toernooien en elke keer wanneer ze elkaar zien, maken ze even een praatje. Zo is er een mooie schaakvriendschap tussen jong en oud ontstaan. Een van Jules mooiste schaak-

ervaringen was toen ze een simultaan mocht spelen tegen Pavel Eljanov in Batavia. Ze was diep onder de indruk van het feit dat ze tegen een grootmeester ging schaken: 'Dat vond ik heel tof om te doen, want tegen een grootmeester schaken, is toch een soort droom die uitkomt.' Heeft Jule zelf ambitie om een (groot)meestertitel te behalen? 'Ik weet het nog niet. Het lijkt me leuk om GM te worden. Dat wil ik wel graag, maar dan moet ik wel heel hard oefenen.' Ze wil graag blijven schaken, maar weet natuurlijk nog niet hoe alles in de toekomst gaat lopen: 'Als ik straks op de middelbare school zit, krijg ik het misschien wel druk en kan ik niet meer zoveel schaken. Maar ik wil er niet helemaal mee stoppen.' Gelukkig maar, want dat zou heel jammer zijn. ■

Jule tijdens de simultaan tegen Pavel Eljanov in Batavia

Pold Go

Wie is die schaker?

Tony Lith

De E.J. Petersma-trofee is op het ogenblik in het bezit van Pold Gomperts. Voor de neo-Caïssanen: dat is de felbegeerde trofee die je krijgt voor de hoogste score in de externe competitie. De beker is vernoemd naar ex-voorzitter Errit Petersma. In het vorige seizoen deelde Pold een reeks venijnige tikken uit. Met een score van 7 uit 8 beëindigde hij zijn serie partijen. Niemand deed hem dat na. Voldoende reden om met hem een gesprekje te voeren voor deze rubriek.

Onderweg naar mijn afspraak met Pold in boekhandel Scheltema, tref ik hem aarzelend fietsend aan voor café Scheltema. Verstrooid? Een misverstand? We taxeren het café van afstand en besluiten maar gezamenlijk richting boekhandel Scheltema te gaan. Daar kun je in bar Vascobello rustig converseren te midden van alleen maar nette mensen.

Pold werd lid van Caïssa in 2005. Hij werd indertijd meegetroond door buurtgenoot Wilfred Oranje en Karol Lesman. Het beviel en hij is gebleven. Pold toont zich ingenomen met de sfeer op de club. Ook de speler die niet altijd de consequenties van zijn zetten overziet, wordt in zijn waarde gelaten en komt ruimschoots aan zijn trekken. Pold kreeg het schaakvirus toegediend door zijn vader. Uiteraard waren de schaakboeken van de aartsvader van het Nederlandse schaken, dr. Max Euwe, aanwezig. Tot grote ergernis van moeder was met de partijen van de Gompertsen veel tijd

gemoeid. Er werd zonder klok gespeeld en verlies was voor Gomperts sr. geen optie. Dus werd er heftig en langdurig nagedacht. Veel later werd het begrip voor ons edele spel vergroot door Caïssaan Pieter Melford die toentertijd in café De Klepel in de Prinsenstraat de partijen tussen Timman en Karpov van commentaar voorzag. Over het resultaat is Pold bescheiden: "Eigenlijk ben ik niet zo'n goede schaker."

Nadat zijn opleiding tot arts was voltooid, werkte Pold als huisarts in de Indische buurt, indertijd een achterstandswijk met veel Turkse en Marokkaanse bewoners. Na vijftien jaar arbeid kreeg hij de behoefte zich toe te spitsen op een meer specifiek terrein. Hij besloot zich te richten op het werk als vertrouwensarts kindermishandeling. Daar richtte hij zich samen met het maatschappelijk werk op kindermishandeling in probleemgezinnen. Daarna werkte hij in de psychiatrie waar hij zich bezig hield met de resocialisatie van

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇
"Verlies was
voor Gomperts
sr. geen optie."
◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

mperts

problematische patiënten. Na verloop van tijd kreeg hij als gezinstherapeut in toenemende mate te maken met ouders met ernstige problemen. Daarbij was zijn focus steeds gericht op hun kinderen. In dit verband kwam hij ook in aanraking met de problematiek van verslaafde ouders. Ook na zijn pensionering was hij een periode actief in de verslavingszorg. Regelmatig wordt in vechtscheidingszaken nog een beroep gedaan op zijn deskundigheid. Indien nodig geeft hij zijn oordeel over de positie van kinderen en bemiddelt daarbij zo mogelijk door middel van *mediation*. Het meehelpen bij het oplossen van problemen geeft hem nog steeds voldoening. 'Ik zou het jammer vinden als ik dat niet meer zou doen.'

"Het meehelpen bij het oplossen van problemen geeft nog steeds voldoening."

De laatste jaren heeft hij meer tijd gekregen voor schaken en zijn passie muziek. Pold speelde ooit dwarsfluit maar nu zingt hij enthousiast in het koor waar ook de weduwe van Wilfred in zingt. Hij was daar ook actief in het bestuur als penning-

meester, maar is daar inmiddels mee opgehouden. Hij is van plan in de nabije toekomst zijn ervaring op dat terrein bij Caïssa te ontplooiën. De naam Gomperts heeft een plek gekregen in de Nederlandse literatuur vanwege de door W.F. Hermans op zwavelzuur gezette mandarijn Hans Gomperts, de oom van Pold. 'Zodra ik vind dat mijn naam weer eens in de krant moet komen trap ik op Gomperts, niet uit kwaadaardigheid, maar zoals een trambestuurder trapt op zijn bel.' Pold kon deze boutade ook wel een beetje waarderen. 'Oom Hans kon er ook wat van. Hij kon ook goed uitdelen.' U ziet het. Pold heeft het niet van een vreemde. ■

De Johan van Hulstbrug

Tony Lith

Amsterdam telt meer dan 1850 bruggen. Twee daarvan zijn vernoemd naar een schaker: de Hein Donnerbrug en de Johan van Hulstbrug. Aanvankelijk was brug 232 bij de Hortus Botanicus naar Van Hulst vernoemd, maar bij nader inzien werd deze brug te mager bevonden. Daarom werd besloten de naam van de nabijgelegen brug 233 over de Hortusvijver te veranderen in de Johan van Hulstbrug. Ik bezocht Van Hulst kort voor zijn 106de verjaardag. Hij is sterk in zijn mobiliteit beperkt, maar zijn geest is helder. Toen ik veronderstelde dat dit probleem hem zou verhinderen de Tata-schakers toe te spreken, klonk het

sonoor: ‘Wat dacht je?’ En inderdaad, Van Hulst heeft later de deelnemers aan het Tata toernooi toegesproken. Toen ik wegfietste van Woon- en zorgcentrum De Buitenhof, waar hij verblijft, zag ik daar dichtbij twee voertuigen van de marechaussee grommend klaarstaan. Op de volgende straathoek stond een politiejeep voor een surveillancehokje geparkeerd. Een merkwuurde situatie. Blijkbaar moest iets beveiligd worden. Om me heen kijkend zag ik het doel van de bewaking: een joodse school. Zoals bekend was Van Hulst in de Tweede Wereldoorlog directeur van de Hervormde Kweekschool aan de Plantage Middenlaan. De Johan van Hulstbrug ligt op een steen-

worp afstand van deze voormalige onderwijsinstelling. Toen stond de school naast een gebouw waarin kinderen van opgepakte joden werden opgevangen. De ouders bleven korte tijd in de Hollandse Schouwburg aan de overkant van de straat. Zo ontstond voor hem de mogelijkheid om meer dan 600 kinderen van de ondergang te redden. Tegenwoordig is in het gebouw van de Hervormde Kweekschool het Nationaal Holocaust Museum is gevestigd. Daar tegenover staat ook zo’n surveillancehokje. Kennelijk is ook daar bewaking nodig: een nogal sinistere brug met het verleden. Zou er dan niet zoveel veranderd zijn in de afgelopen 75 jaar? ■

Het schaken en ik

Tom Meintser

Op verzoek van Wim Suyderhoud, schreef Tom Meintser begin januari zijn introductie. In de afgelopen tijd heeft hij een zekere reputatie verworven. Tijdens het Johan van Hulst snelschaaktoernooi eindigde Tom in groep 2. Dan weet u genoeg.

nmiddels heb ik elf wedstrijden gespeeld in de interne competitie, in twee zomer rapid competities meegedaan, het Eijgenbroodtoernooi gespeeld, en onlangs ingevallen voor Caïssa 9 nadat Ti de Jong dat heel vriendelijk en uitnodigend had gevraagd... Poe poe, een schaakgroentje nog dus zul je denken. Zeker, want zelfs nog geen KNSB rating! Maar wat ben ik blij dat ik eindelijk regelmatig serieuze, *over the board* wedstrijden speel met voldoende tijd, in plaats van al die jaren halfbakken openingsboekjes bestuderen hier, en internet correspondentiepartijtjes daar. Blij om nu lid van een schaakclub te zijn. Bij Caïssa dus! Schaken is altijd wel een beetje aanwezig geweest sinds ik

het 25 jaar geleden rond m'n achtste jaar heb geleerd. Op de middelbare school was het wat weggezakt, maar het is er altijd geweest. In mijn band met mijn vader, in snelschaakpotjes op het HBO in Diemen, in het café Eik en Linde op de Plantage Middenlaan, en op Kreta op het strand met vrienden die ook wisten hoe de stukken bewegen moesten. Ik ben een jaar of zeven geleden een keer bij Chaturanga geweest om mee te doen toen ik nog in Zuid-Oost woonde. Dat was hem niet helemaal. Ik was drie jaar geleden serieus aan het rondkijken voor een schaakclub binnen de ring, maar ging toen naast het werken part time aan de UvA studeren voor een Master business studies. Een schaakclub erbij leek me teveel van

het goede. Maar na de diploma uitreiking, en omzwervingen via de Laurierboom en het geven van schaakworkshops aan beginners op mijn werk, heb ik op het Roelof Hartplein een wat duidelijker pad, en een meer directe bevrediging gevonden voor mijn schaakbehoefte.

Schaken is voor mij esthetisch, nostalgisch en simpelweg vermakelijk. Een uitdaging, een confrontatie met mezelf en regelmatig een welkom escapisme. Een soms belastend, soms verlichtend tijdverdrijf. Hoe dan ook. Potje spelen?! Mijn eerste partijje in het Eijgenbroodtoernooi:

Charles Gebhardt – Tom Meintser

1. e4 Nf6 2. Nc3 d5 3. e5 d4
4. exf6 dxc3 5. fxg7 cxd2†
6. Bxd2 Bxg7 7. Qh5 Qd6
8. 0-0-0 Qb6 9. Qb5† c6
10. Qxb6 axb6 11. Bc4 b5
12. Bb3 c5 13. c4 b4 14. Be3
b6 15. Ne2 Nc6 16. Kb1
Bf5† 17. Ka1 0-0 18. Rd2

18. .. Ra3! 19. Rhd1 Rxb3!
Zwart geeft op, want na
20. axb3 volgt Ta8 mat. ■

De archiefduik (2)

Willem Grünbauer

Een postzegel -een blauwe- van 2 cent siert het clubblad. November 1951, thans net evenveel jaren terug als velden op 't schaakbord, een bord vol, dat wel, maar eigenlijk is het ook weer niet zo héél lang geleden. In tweeërlei opzicht geboeid door de tijd gaan mijn ogen langs namen, feiten en cijfers. Soms hoofdschuddend, maar doorgaans met een glimlach en met een zekere fascinatie doorzochten ze de tijd. Mijn gedachten zetten, met enige fantasie, de jaren op 't bord: november 1951, veld a1. Omtrent die eerste jaren moet ik louter op het archief afgaan, want ik meldde mij voor het eerst op h2 en vanuit de overleveringen opgeborgen in het digitale archief tekenen zich al lezende de contouren op de eerst rij van 't bord af als lange schaduwen op een kille

zonnige winterdag bij een ondergaande zon. Meneer Harmsen, toenmalig redacteur van Caïssanieuws, blijkt in 1952 fl 2,40 te hebben uitgegeven voor het bijwonen van een gedelegeerdenvergadering te Utrecht, maar hij declareert er slechts de helft van omdat hij tevens op die reis een bezoek aan een familielid bracht. Reeds in die tijd is er nogal wat gekissebis tussen –voornamelijk– Amsterdamse schaakclubs en de KNSB en het is werkelijk vermakelijk om, met de ogen van nu, te lezen wat er toen speelde. Er blijkt een afdracht te hebben bestaan van 27 cent per lid per maand en dat bedrag wordt gesplitst in 21 cent voor de KNSB zelf, grotendeels voor het maandblad van deze landelijke bond, en zes cent voor het zogenaamde reisfonds. Verenigingen konden zodoende, wanneer “uit” moest worden gespeeld en er een zekere afstand werd overbrugd, een deel van die reiskosten declareren bij dit fonds. Uit de “stukken” blijkt het één en ander ergernis op te wekken; waarom is niet helemaal duidelijk. Wél dat er voor- en tegenstanders van dit fonds waren en zoals zo vaak zou dit de komende jaren gaan escaleren. Niet alleen de tijd, maar ook namen komen voorbij; vaak nietszeggende, omdat de

Nu het archief op de website zo rijk aan historisch materiaal is geworden, is het misschien leuk om dat materiaal te gebruiken om in CN af en toe eens terug te blikken. Hoe beleefden onze voorgangers het schaakleven in vroeger tijden? Nostalgicus Willem Grünbauer raadpleegt zijn herinneringen.

meeste namen mij niets zeggen. Enkelen zal ik gekend hebben, maar werden vergeten, weggevaagd uit het geheugen. Zo niet Neidig, de immer sigaren rokende Neidig! Later, veel later, in 1963 (februari, op b6 dus), wordt een terugblik gegeven waarin verteld wordt dat Neidig reeds in 1945 bij Caïssa speelde. Andere namen: de heer Barendrecht, lid sinds 5 januari 1938 en de heer Serlijn, 1935 terwijl net na de oorlog, begin 1945, Van Hulst de schaakzaal binnenliep.

■ Eijgenbrood

De schaakzaal, een ruimte in een schoolgebouw, volgens andere bronnen een bewaarschoolgebouw, Quellijnstraat 96, waar 31 leden tegen een contributie van 30 cent per week hun partijen speelden. Toch, zo blijkt uit een verslag, heeft men het voor elkaar gekregen om een bedrag van wel 50 gulden contributieachterstand te genereren en uit de eerste bladen blijkt dit een nogal hardvochtig probleem te zijn. Naast eerdergenoemden lees ik ook de namen Broersma en Eijgenbrood. Eijgenbrood! Vrijwel altijd voorzien van een sigaar en die ik tijdens mijn lagere school-

periode als meester had. Met de contributie werd de huur betaald: fl. 52,50 (ca. € 25,-) per jaar. Wanneer de heer De Jong lid is geworden is niet precies te achterhalen; wellicht ook nog “voor de oorlog”. De heer De Jong had een juwelierszaak in de Haarlemmerstraat en verkocht ook uurwerken. Vermoedelijk was hij een niet al te onbemiddeld heer al was hij, zo vertelde hij mij begin jaren zeventig, een deel van zijn bezit kwijtgeraakt omdat hij het, in een verleden, belegd had in Russische aandelen die na de communistische revolutie van de ene op de andere dag waardeeloos werden. Een kleine, deftige heer die vrijwel elk jaar een prijs ter beschikking stelde voor de winnaar van de clubcompetitie (het vele jaren spelen om het horloge). Dezelfde heer De Jong die de schaakklokken repareerde en onderhield; zelfs enkele samenstelde door twee wekkers omgekeerd in een zelf getimmerd houten “kistje” te plaatsen en van vlaggen en aan- en uitknoppen te voorzien. De klokken hebben nog tot ver in de jaren tachtig naast de Caïssaborden dienst gedaan en wellicht is het voor een aanmerkelijk deel te danken aan deze Caïssaheer dat de contributie lange tijd ver onder het stedelijk gemiddelde kon blijven. Materiaal was, naar verhouding, duur, en zeker schaakklokken.

■ Omgekeerde wekkers

Aardig detail: de twee omgekeerde wekkers die als schaak-

klok dienden waren, min of meer, onverslijtbaar, maar hadden toch wel een wat onzichtbaar probleem dat eigenlijk door zeer weinigen, misschien wel niemand, in die tijd is opgemerkt. Het verschil in snelheid tussen beide wekkers kon wel meer dan 30% bedragen wat tot resultaat had dat een speler beduidend meer of minder bedenktijd had dan zijn tegenstander en ik herinner mij niet dat daar ooit iemand over gevallen is, vermoedelijk omdat het nooit werd vastgesteld. Kennelijk paste men eenvoudig zijn denkpatroon aan de voorttikkende tijd aan.

Later, véél later, werd de heer De Jong door enkele clubleden gehaald en gebracht; precies weet ik niet meer: ergens in de buurt van de Nassaukade waar ik hem enkele keren heb opgehaald en soms teruggebracht. Nog steeds zie ik hem schuifelen; we speelden menige wedstrijd, voerden korte, vaak leuke gesprekken en ooit bezocht ik zijn winkel waar ik een klok kocht die ik inmiddels niet meer heb. Wat melancholiek denk ik terug aan deze deftige heer. In zijn laatste jaren werd hij, samen met zijn vrouw, in zijn winkel enkele keren laaghartig en bruut overvallen en belandde hij daardoor ten minste één keer in het ziekenhuis, nare feiten waardoor hij op mij een zekere droefgeestige en teleurgestelde indruk maakte.

Terug naar de contributie, 30 cent; maar voor ‘jeugd’-leden onder de achttien jaar, studenten en mogelijk zeer arm-

lastigen was ze slechts 15 cent per week, maar eigenlijk kon dat eerste volgens de statuten niet. Immers in artikel 4 stond dat alleen personen van 18 jaar en ouder lid konden worden. Pas ná de jaarvergadering van 1963 werd dit artikel aangevuld met: ‘bovendien kunnen personen beneden de 18 jaar als jeugdlid toetreden’. Kennelijk heeft het bestuur tegen de statuten in, reeds voor 1963 leden jonger dan 18 jaar toegelaten die bovendien ook een lagere contributie behoeften te betalen.

Voornoemde heer Neidig meldt dit ook als hij in het blad vertelt dat hij voor 1945 lid was, maar vanwege het statuut pas vanaf zijn achttiende (1945) met een team extern mee mocht spelen.

■ Haantjesgedrag

Inmiddels is het 1953, zeg maar c1 op het bord. Meneer Harmsen is dan nog steeds redacteur en doet van alles voor Caïssa en elk jaar is er een verslag over gedelegeerdenvergaderingen waarbij ik steeds meer mijn wenkbrauwen frons; -het woord ridiculiseren valt zelfs (maart 1954)- over steeds terugkerend haantjesgedrag waar, voor zover ik het begrijp, van een mug een kudde olifanten, van een pion een harem wordt gemaakt en als in de loop van 1953 (c1) de redactie in handen van de heer Eijgenbrood komt, verschijnen in februari 1955 (e1) voor het eerst de lange tijd het clubblad sierende logo van twee paarden op de voorkant. Het is tevens het jaar van de scheiding. Er

wordt verslag gedaan van het feit dat de Amsterdamse Schaakbond de banden verbreekt met de KNSB: op dat moment zijn er 38 verenigingen in Amsterdam en omgeving die behoren tot de Amsterdamse Schaakbond, de ASB en met 27 voor en 11 tegen stemt men voor om met de KNSB te breken. Als hoofdmotief lijkt het er op dat de ASB minder contributie wil afdragen; wellicht ook de afschaffing van het reisfonds, maar al lezende ontstaat er steeds meer onduidelijkheid terwijl je andersom zou verwachten: alsof het een schaakstelling betreft die, al schuivende, steeds meer in duisternis wordt gehuld. Wél is duidelijk dat Caïssa één van de elf is: de 27 clubs die breken met de KNSB spelen verder zonder de KNSB, de elf anderen blijven aan de KNSB gelieerd waardoor de oprichting van een nieuwe bond nodig blijkt: de Hoofdstedelijke Schaakbond, kort geschreven, de HS.

Het één en ander zou nog, thans gemakkelijke, consequenties hebben: zo werd in het reglement van de HS opgenomen dat, wie voor de ASB zou schaken of uitkomen, geroeyeerd moet worden. Clubblad 48, op veld g1, november 1954 vertelt hier iets over. Enkele leden van verenigingen aangesloten bij de HS namen deel aan wedstrijden van de ASB en aan de KNSB werd verzocht deze personen te royeren. Terzelfder tijd had het ASB ter gelegenheid van haar tienjarig bestaan de heeren dr. M. Euwe en Mühring

voor een simultaan uitgenodigd, maar deze haakten, gezien het reglement van de HS, af en zeiden dat ze verhinderd waren. In allerijl werd Hans Bouwmeester gevraagd die gewoon kwam, maar nooit werd geroeyeerd omdat in het ASB-reglement weliswaar mocht staan dat zo'n speler diende te worden geroeyeerd, maar dat deze regel echter niet was opgenomen in het KNSB-reglement die dit, op haar beurt, waarschijnlijk niet erg realistisch vond.

De eerste naspeelpartij verschijnt: een partij waarin wit zes keer zijn dame wil offeren maar die de zwartspeler niet wil; leuk detail is dat voor de looper nog de letter R (raadsheer) wordt gebruikt. De notering is dan:

Edwin Z. Adams – Carlos Torre, New Orleans 1920
1. e4 e5 2. Pf3 d6 3. d4 exd4 4. Dxd4 Pc6 5. Rb5 Rd7 6. Rxc6 Rxc6 7. Pc3 Pf6 8. 0-0 Re7 9. Pd5 Rxd5 10. exd5 0-0 11. Rg5 c6 12. c4 cxd5 13. cxd5 Te8 14. Te1 a5 15. Te2 Tc8 16. Te1 Dd7 17. Rxf6 Rxf6 18. Dg4 Db5 19. Dc4 Dd7 20. Dc7 Db5 21. a4 Dxa4 22. Te4 Db5 23. Dxb7 en zwart geeft op.

En zo rolden de jaren voort en wordt er bij Caïssa in het seizoen 1958-1959 voor het eerst voor de puntentelling volgens het systeem 'Goldsmeding' gespeeld, een systeem bedacht door een toenmalige sterke clubspeler en dat enige gelijkenissen vertoont met de enkele jaren later ingevoerde Keizertelling. De puntentelling van Gold-

smeding ging als volgt: Heeft iemand uit tien partijen 4 punten behaald en zijn er twintig partijen gespeeld, dan is zijn puntentotaal $4/10$ van 20 plus 4 is 12 punten. De kop ranglijst van die tijd zag er in die dagen zo uit: 1. Barendregt 11-15 van $26 + 11 = 30,07$ 2. Serlijn 5 1/2- 8 van $26 + 51/2 = 23,37$ 3. Broersma 71/2-14 van $26 + 7 1/2 = 21,43$

■ Gemeentelijke girorekening

De club is dan nog klein, 22 leden en de zaalhuur is gestegen tot 295 gulden per jaar. Nog steeds klaagt de penningmeester over contributieachterstand en er wordt door de HS een toernooi georganiseerd waarvoor 1 gulden inschrijfgeld moet worden betaald en daarbij een waarborgsom van twee gulden vijftig die de speler terugkrijgt wanneer hij het toernooi heeft gespeeld. Op de voorkant van het clubblad worden essentiële gegevens niet vermeld: nergens staat wáár de club speelt en ook wordt geen rekeningnummer vermeld eenvoudigweg omdat de club geen rekeningnummer heeft. Nadat in 1953 Eijgenbrood de redactie op zich had genomen, werd hij aan het begin van seizoen 1957-1958 bereid gevonden ook de club te dienen als wedstrijdleider. Beide functies heeft hij jarenlang bekleed. In 1959 zorgt de dan tot penningmeester verheven heer Serlijn ervoor dat Caïssa ook een Gemeentelijke Girorekening krijgt waarop de contributie, twee gulden zeventien per maand, kan worden over-

gemaakt: het nummer is C 2882. De cijfers zijn nog steeds terug te vinden in het huidige rekeningnummer: NL96 INGB 0004602882. Tegen andere clubs wordt in die tijd met tien tegen tien gespeeld en er ontstaan veel afgebroken partijen. Er is sprake van een wedstrijd tussen twee verenigingen in vier bedrijven. Bij het eerste aantreden worden slechts twee wedstrijden voltooid. Een week later vier, nóg weer later drie terwijl de laatste afgebroken partij bij een stand van 4 1/2 – 4 1/2 vier weken later in remise eindigt.

En zo strijken we neer op b2, het jaar 1960, wanneer dus ook jongeren onder de achttien op de club -officieel- worden toegelaten; het jaar ook waarin Caïssa speelt tegen Het Zwarte Veulen en waar eerste bordspeler Zuidema verliest van Enklaar, Van Steden verliest van ene Ree, en in 't verslag wordt terloops gemeld dat hij Amsterdams jeugdkampioen is en Van Hulst speelt remise tegen Van der Weide terwijl Ferwerda wint van Krabbé. Vier tegenstanders die na die wedstrijd een niet onaanzienlijk stempel op het Nederlandse schaakle-

ven hebben gezet. Het is het jaar waarin voor het eerst twee leden wegens een te grote contributieschuld worden geschorst; en het jaar waarin 'onze' Van Hulst les gaat geven op de VU. In het novembernummer van 1960 wordt de partij Van Steden-Ree behandeld en ook wordt, na enige discussie, het Keizerssysteem ingevoerd, niet in de laatste plaats door de voortvarendheid van de toenmalige wedstrijdleader. ■

COMBINATIES

De oplossingen van deze combinaties staan op pagina 40

1. Wit speelt en wint

2. Wit speelt en wint

3. Zwart speelt en wint

4. Zwart speelt en wint

5. Wit speelt en wint

6. Wit speelt en wint

Afstand bewaren

De rol van de toeschouwer

René Pijlman

Het is in beider belang dat de toeschouwer voldoende afstand bewaart ten opzichte van de schakers. Daar kan geen twijfel over zijn.

Als de toeschouwer zich het leed en de problemen van de schakers te veel aantrekt, wordt haar rol erg zwaar. Zij neemt de dingen die zij waarneemt als het ware mee naar huis, waardoor zij zich niet goed meer kan ontspannen. De kunst is om warme belangstelling voor de partij op te brengen, maar daarbij grenzen in acht te nemen en een zekere distantie te betrachten. Maak geen oogcontact met de schaker. Laat je niet verleiden door de wanhopig smekende blik, waarmee hij vraagt om aandacht of adviezen. Professioneel hulpverleners zullen dit beamen.

"Maak geen oogcontact met de schaker."

De nabijheid van een toeschouwer heeft onmiskenbaar invloed op de schaker. De belangstelling drukt als een loden last op zijn schouders. Plots wordt van hem een verrassende manoeuvre verwacht, een geniale zet of een indrukwekkende slotcombinatie die aan alle twijfel een einde maakt. Bobby Fischer had in zijn partij tegen Ulf Andersson in 1970 onder het toeziend oog van een te nabije toeschouwer geen 13. Kh1 durven spelen, omdat zijn plan geenszins voor de hand lag. De zet zou de indruk kunnen wekken dat hij onzeker is, zijn beurt liever overslaat

en besluiteloos zijn koning verplaatst. Hij kan en mag er niet op vertrouwen dat de toeschouwer blijft kijken naar het geniale vervolg 14. Tg1 16. g4! 17. Tg3 18. Tag1 enzovoorts.

■ Schaamte of trots

Langdurige aandacht voor één bepaalde partij kan de schakers aldaar volledig uit het lood slaan. Zij realiseren zich dat de toeschouwer de stellingsproblemen langzaam maar zeker begint te begrijpen. Schaamte of trots voor de gebeurtenissen op het bord bekruipt hen. Ze worden onzeker en feilbaar. Verdeel de aandacht daarom evenredig over de verschillende partijen in de speelzaal en verblijf slechts kort in de aandacht sfeer van een schaker.

Vreselijk is dat de schaker in intense belangstelling aanwijzingen meent waar te nemen. Kijkt de toeschouwer nou vooral naar g6? Is daar een offer mogelijk? Het knaagt, het offer werkt niet, maar hoe maakt hij dat de toeschouwer duidelijk zonder de partij te verliezen? Voor de toeschouwer die de schaker een warm hart toedraagt is het daarom beter de blik te richten op verschillende elementen van de stelling. Kijk niet in het bijzonder naar de vijandelijke koning, maar volg met de ogen de open lijnen en lange diagonalen in alle richtingen. Maar overdrijf het niet. Een geheel geblokkeerde pionnenketen behoeft geen nadrukkelijke aandacht langs zijn diagonaal.

Tijdsdruk wordt onder invloed van de toeschouwer in wiens gezelschap de schaker vertoeft, welhaast ondraaglijk. Hij heeft honger, wil naar het restaurant. We hebben maar een uurtje voor de lunch. Hoe maak ik het snel af? De toeschouwer die zich de geïnduceerde prestatiedruk rea-

liseert, zou van de weeromstuit geruststellende signalen willen afgeven. We hebben alle tijd, maak je niet druk. Maar dat brengt de schaker uit balans. De klok tikt immers door en latente tijdsdruk doet zich immer gelden.

❑ Zintuigen

Fysieke nabijheid wordt gehoord, gevoeld, geroken. Deze zintuigen van de schaker, die bij het spel geen rol van betekenis spelen, reageren geprikkeld en overactief op elke afleiding die zich aandient. Een met mate aangebrachte aftershave of milde parfum kan aanvaardbaar zijn, mits de toeschouwer zich benedenwinds opstelt. Het aanraken van de schaker is echter uit den boze! Dat kan niet genoeg worden benadrukt. Bij geluiden of geuren die onbedoeld aan het lichaam ontsnappen, is het zaak subiet fysieke afstand tot het bord te nemen. Maar doe dit rustig en beheerst, om geen onnodige aandacht van de schakers en overige aanwezigen te trekken. Het is niet nodig aan te nemen dat de schaker e.e.a. heeft waargenomen en een verontschuldiging blik te werpen. De schaker zal uit beleefdheid

in diepe concentratie blijven en het ongelukje schijnbaar onopgemerkt laten passeren.

❑ Een luidruchtig krakende plastic zak

Roken is doorgaans in de speelzaal niet toegestaan. Alcohol drinken wel, maar dat wil niet zeggen dat dit een goed idee is. De schaker moet onbeneveld denken en onthoudt zich derhalve van alcohol. De hele partij zit hij zich te verkeukelen om het eerste biertje na afloop. Het levert hem de ijzeren wil de partij snel te beslissen met een vlotte aanval en overtuigende slotcombinatie. In die omstandigheid van hevig verlangen vraagt de versnapering in de hand van de toeschouwer te veel van de zelfbeheersing van de schaker.

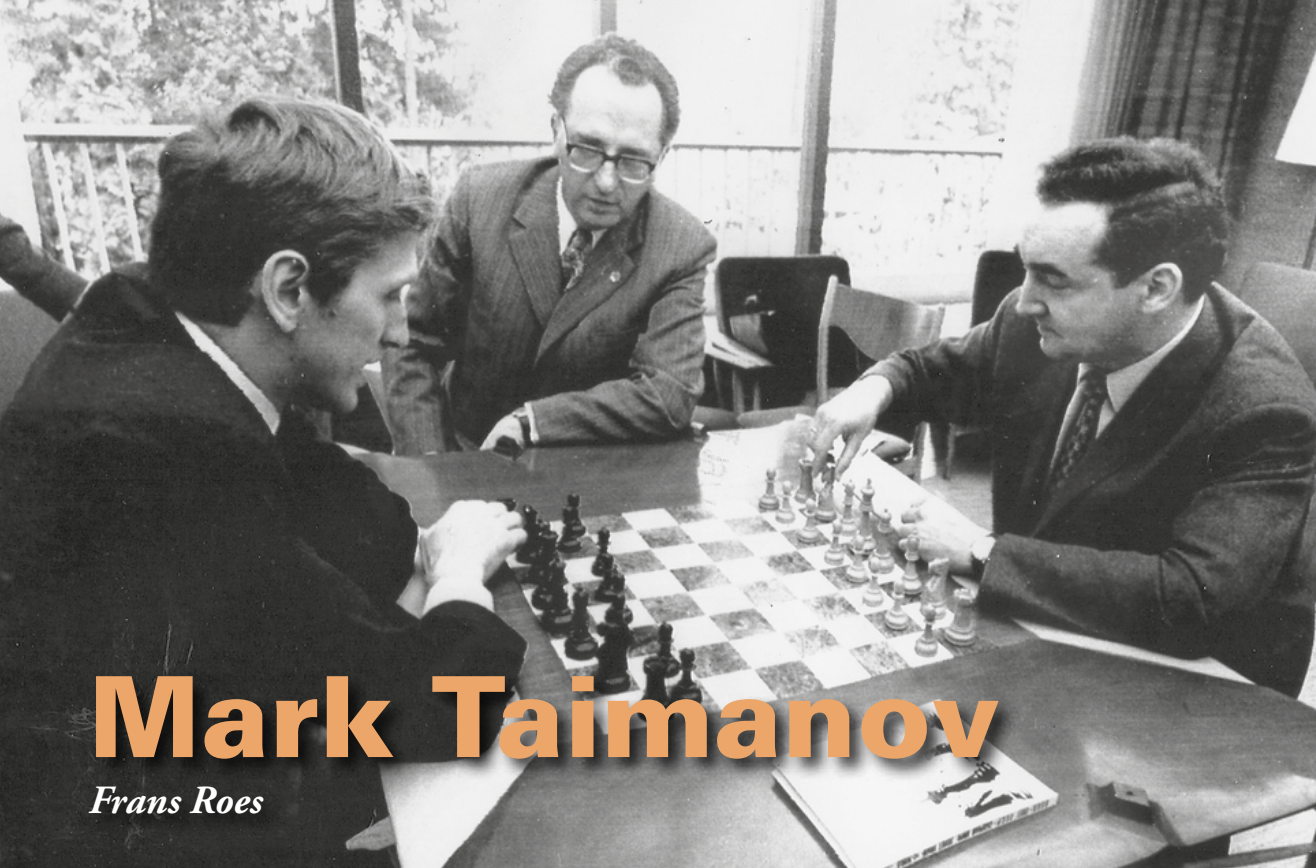
"De schaker moet onbeneveld denken."

Een nadrukkelijk aanwezige toeschouwer.

Mark Taimanov

Frans Roes

Taimanov en Fischer voor de eerste partij van de kandidatenmatches van 1971

De onlangs op 90 jarige leeftijd overleden Mark Taimanov was een veelzijdig man. Als kind was hij filmster, en later werd hij naast supergrootmeester ook concertpianist. Apart is verder dat hij met zijn vierde vrouw op 78 jarige leeftijd een tweeling kreeg, 57 jaar jonger dan zijn oudste zoon. Hij heeft veel schaakboeken geschreven, was 20 jaar lang een top-10 schaker, werd twee maal seniorenwereldkampioen, maar hij is vooral bekend omdat hij in de kandidatenmatches van 1971 door Robert James Fischer met 6-0 werd verslagen. Het diagram hiernaast laat de stand zien in zijn partij uit 1977 tegen Anatoly Karpov,

de wereldkampioen van dat moment, vlak voordat deze opgaf. Taimanov met zwart heeft zojuist de dame van b6 naar d4 gespeeld, en wit lijkt gewonnen te staan want de witte vrijpion kan richting promotieveld gaan. Karpov speelt onbekommerd b5-b6 en trapt daarmee in de val...

... Ta8-a1 ! 'En wat dan nog?' zal Karpov gedacht hebben, en zette zijn toren op b1. Maar na de volgende zet van Taimanov gaf hij op. Welke zet deed zwart? Oplossing beneden aan de bladzijde. ■

Oplossing
Zwart speelt Pg3 schaak, en na h2xPg3 is er geen verdediging tegen Ta8-h8 mat.

Vorbereiden vind ik leuk

Dennis Breuker

Dennis Breuker (2035) – IM Marcel Peek (2309)

1. d4 d5 2. c4 Het leuke van sterke spelers is dat je je enorm kan voorbereiden. En voorbereiden vind ik leuk. In mijn database stonden ruim 200 partijen waarin hij zwart had gehad. Ik had dus een paar dagen lopen pluggen, en me vooral bezig gehouden met de Chigorin, de Benko en de Grünfeld. **2... dxc4** Maar niet met het aangenomen damegambiet. Hier was ik dus al *out of preparation*. Ik meende me te herinneren dat ik gezien had dat hij de Aljechin-variant speelde, en die kende ik niet. Daarom besloot ik om hem in de normale QGA variant te lokken, want dat speel ik ook met zwart. **3. e3** (De Aljechin-variant gaat als volgt: 3. Pf3 Pf6 4. e3 Lg4 (en die ken ik helemaal niet) **3... e5** Maar omdat ik geen Pf3 heb gespeeld is deze zet nu mogelijk. Nu ben ik *out of book*. Op zet 3! Na dagen pluggen. Triest... **4. Lxc4 exd4 5. exd4 Ld6 6. Pc3 Pf6 7. Pf3 0-0 8. 0-0 Pc6 9. h3** Ik wilde de loper niet op g4 toelaten zodat de druk op d4 niet zo groot wordt **9... h6** En hij wil geen Lg5. Nu vond ik het lastig. Ik wil Lf5 voorkomen, en keek een tijd naar Dd3. Maar na een hele tijd zag ik dat hij dan Pb4 heeft. En dat beviel me niet. Daarom maar

gewoon ontwikkelen en op de koop toe nemen dat zwart zijn loper mooi kan neerzetten.

10. Te1 Een van mijn theorieboeken geeft hier 10. Dc2 Pb4 11. Db1 c6 en nu het verrassende 12. Lxh6 gxh6 13.

Dg6† Kh8 14. Dxh6†. Als ik dit in de voorbereiding had gezien dan had ik dat wel willen pluggen... **10... Lf5** Het lijkt me dat zwart hier niets te klagen heeft. **11. d5 Pe7 12. Dd4** Dit Leek me goed omdat ik het met tempo doe. Ik dreig namelijk Lxh6. **12...**

Lh7 Maar eenvoudig de loper weg om na slaan op h6 te kunnen reageren met Pf5 is prima. Dat had ik totaal gemist. Nu had ik spijt van Dd4, het lijkt me tempo-verlies. **13. Le3** In de wetenschap dat ik hiermee het loperpaar weggeef. Maar ik ontwikkel tenminste. Ik keek ook nog naar twee manieren om Pf5 te voorkomen (en dus weer Lxh6 te dreigen), maar zowel 13. Ph4 als 13. g4 ontwikkelt niets en daarom vertrouwde ik het niet. **13... Pf5 14. Dd2** En nu heeft zwart na 14...

Pxe3 het loperpaar, een klein succesje. Natuurlijk zag zwart dat ook, maar hij ging bijna een kwartier nadenken en vond toen de tekstzet beter. **14... Lb4** Er dreigt Pe4. Ik moet dat veld dus controleren. Dat kan mooi met de volgende zet. En dan kan hij

Na jaren geen KNSB te hebben gespeeld ben ik eenmalig gestrikt voor het tweede. Halfgrappend had ik gezegd dat ik alleen mee wilde doen als ik op bord 1 zat, maar daar wist teamleider Gertjan wel raad mee: ik speelde dus op bord 1.

meteen niet meer het loerpaar winnen. **15. Lf4 Pd6** Dreigt weer Pe4. **16. Ld3** Hier ging hij weer een kwartier nadenken. In de analyse vertelde hij me waarom. Toen hij op zet 14 niet op e3 sloeg, deed hij dat omdat hij in deze stelling het volgende wilde spelen: 16... Pde4 (de zet die ik ook had verwacht). Ik had daarop 17. Dc2 gepland. Na 17... Lxc3 18. bxc3 Dxd5 wint zwart een pion, maar het leek me dat ik compensatie heb. En ik kan desnoods op c7 slaan om mijn pion terug te winnen. Hij durfde deze variant uiteindelijk niet aan, en had nu dus spijt dat hij op zet 14 niet op e3 had geslagen. En dat blijft dan in je hoofd zitten, zo gaat dat soms met schaken. **16... Lxd3 17. Dxd3 Dd7 18. Tad1 Tfe8.**

Hier speelde ik **19. Le5!** Deze zet kwam pas als kandidaat naar boven na enige minuten over andere zetten te hebben nagedacht. Wat mij betreft is dit de zet van de partij **19... Ph7?** Onbegrijpelijk. Ik had 19... Dd8 verwacht, en dan is 20. Dd4 lastig. **20. Lxg7!** BAM! Stap 3, of misschien 4 (voorbereiden dubbele aanval dame). Ik had eerst gekeken naar de dubbelaanval 20. Dd4 en dan heeft

hij nog 20... Lxc3. Maar zoals zo vaak bij schaken werkt de omdraairegel! **20... Kxg7 21. Dd4† Pf6 22. Dxb4** Dit is niet alleen een gewonnen pion, maar zwart heeft ook nog eens een slechte koningsstelling. Ik heb natuurlijk nog niet gewonnen, maar het is zeer kansrijk. Hier vond ik het lastig om de emoties niet de overhand te laten nemen. **22... Df5 23. Dc5** Vragen stellen. Wil hij c7 dekken of niet? **23... Dd7** Antwoord: ja! **24. Pe5 Dd8** En omdat na dit intermezzo de dame nu weer op haar beginveld staat, en ook de toren op a8 niet meedoet op de koningsvleugel besloot ik het daar maar eens te gaan proberen. **25. Dd4 Pf5 26. Df4 Pe7**

Ik had het idee dat hier iets moest zijn. Maar ik had nog maar 8 minuten tot aan zet 40 en ik sta al heel goed, dus ik heb er niet heel lang naar gezocht. Ik keek even naar 27. Dxb4† Kxh6 28. Pxf7† Kg7 29. Pxd8 maar helaas kan zwart met de a-toren terugnemen waardoor e7 gedeekt blijft. De beste zet was hier 27. Td3! Pg6 28. Tg3 a5 29. Df5 en het stort helemaal in bij zwart. **27. Pg4 Pxd4 28. Dxd4† Pg6** Toen ik 27. Pg4 speelde, had ik in

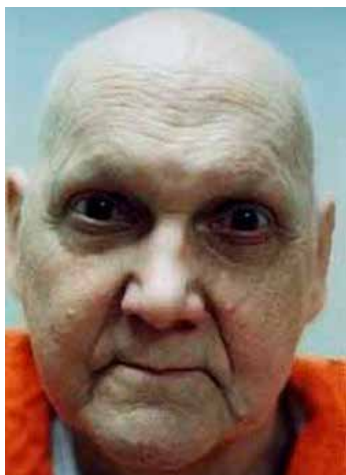
deze stelling h4 gepland. Maar die hangt dus omdat de dame er ook naar kijkt. Dus eerst de dame maar weglokken. **29. Txe8 Dxe8 30. h4 De5?** Ik dacht dat-ie gek geworden was.

31. h5 met stukwinst, zo leek me. **31... Df4** Maar hij had verder gekeken. Een mooie truc. Het lijkt erop dat ik zijn paard niet kan winnen. Gelukkig kon ik hier even nadenken en zag toen dat ik toch een stuk ging winnen. **32. Td4** De trucer getrukt. Pas hier had ik er vertrouwen in dat ik deze partij ging winnen. **32... Dc1† 33. Kh2** Abe stelde hier nog het nuchtere 33. Pd1 voor, waarna alles gedeekt is. **33... Tf8 34. hxg6 fxg6** Hier had zwart wel kunnen opgeven, maar ik denk dat hij nog even moest werken dat hij toch echt ging verliezen. **35. De2 safety first 35... Tf7 36. Dd2 Df1 37. Tf4 Te7 38. Dd4† Kh7 39. Pe4** En zwart gaf op. Lekker scalpje, een IM! Mijn eerste titelhouder. ■

Het kleurrijke leven van Claude Bloodgood

Dirk Goes

Klaus Frizzel Bluttgutt III werd in 1924 geboren in La Paz, Mexico. Zijn vader, een Duitse spion, stuurde hem naar Duitsland, waar hij een militaire training onderging. In deze periode werd zijn schaaktalent ontdekt en speelde hij partijen tegen admiraal Wilhelm Canaris, veldmaarschalk Erwin Rommel en SS Reichsführer Heinrich Himmler. Tijdens de Tweede Wereldoorlog deed hij dienst op een U-Boot. Zijn schip werd in 1945 door de Amerikanen onderschept, maar Klaus wist als enige te ontsnappen. Hij veramerikaniseerde zijn naam in Claude Bloodgood en begon een nieuw leven in de Verenigde Staten. Hij was voornamelijk actief op kermissen, waar hij met dubieuze en buitengewoon agressieve openingen passanten geld uit de zak wist te kloppen. In 1954 ging hij bij de marine.

Na een uit de hand gelopen vechtpartij belandde hij in het US Naval Hospital in Camp Pendleton, California. Dit ziekenhuis werd regelmatig bezocht door Amerikaanse filmsterren, onder wie Humphrey Bogart. Bogart, een fervent schaker. Hij zag Bloodgood spelen en nodigde hem thuis uit, waar ze enkele partijen speelden. Hier schaakte Bloodgood ook tegen acteurs als James Mason, Charley Chaplin, David Niven en Gary Cooper. Ook ontmoette hij via deze kringen zijn latere echtgenote, de film- en musicalster Kathryn Grayson.

■ Verkeerde pad

In de jaren '60 raakte Bloodgood op het verkeerde pad en hield hij zich bezig met praktijken als inbraak en oplichting. Met het vervalsen van cheques van zijn eigen familieleden werd de familieband er niet beter op, en toen in

1968 zijn vader overleed ontstond er binnen de familie ruzie over het verdelen van de erfenis. Bloodgood vond dat hij met 100 dollar werd afgescheept en wurgde daarop zijn stiefmoeder. Hij werd tot de doodstraf veroordeeld. Geen prettig vooruitzicht natuurlijk, maar elk nadeel heeft zijn voordeel. In death row werden de portokosten namelijk door de staat betaald en Bloodgood begon een nieuwe hobby: correspondentieschaak. Op een gegeven moment speelde hij meer dan 2.000 (!) partijen tegelijk, tot op de dag van vandaag een record. En dat allemaal op kosten van de staat.

In 1972 besloot het Amerikaanse Hooggerechtshof om alle doodstraffen op te schorten. Een ramp voor Blood-

Humphrey Bogart, fervent schaker.

goed, want nu moest hij alle porto zelf betalen. Hij stopte daarom met correspondentieschaak en legde zich toe op het schrijven van schaakboeken, waarvan *The Tactical Grob* (over de opening 1. g4) het meest bekend werd. Ook begon hij met het organiseren van gevangenistoernooien. Dit zorgde in 1996 voor enige commotie, want deze toernooien telden allemaal mee voor de Amerikaanse rating, en omdat men toch niets beters te doen had werden er ontzettend veel partijen gespeeld in een relatief gesloten

groep. Van 1993 tot 1999 speelde hij liefst 3.174 partijen, waarvan hij er 2.888 won, en zo kon het in 1996 gebeuren dat een 72-jarige gedetineerde met een rating van 2702 op de tweede plaats van de Amerikaanse ranglijst stond, waarbij hij alleen Gata Kamsky voor zich moest dulden. De Amerikaanse Schaakbond nam een rigoureuze maatregel: Bloodgood werd uit de ratinglijst geschrapt. Hij begon weer aan correspondentieschaak, mede door inkomsten uit zijn marinierspensioen. Iedereen die tegen

hem speelde was onder de indruk van de beleefdheid en correctheid van deze moordenaar. Hij richtte zelfs een fonds op om arme gevangenen in staat te stellen correspondentiepartijen te spelen. Op 4 augustus 2001 overleed Claude Bloodgood in het ziekenhuis van het Powhatan Correctional Center in Richmond aan de gevolgen van longkanker. Daarmee kwam een eind aan het leven van één van de meest kleurrijke figuren uit de schaakgeschiedenis. ■

Het Tata Steel-toernooi

Terwijl Wesley So werkte aan zijn eerste overwinning in het Tata Steel-toernooi van 2017, namen een groot aantal Caïssanen plaats achter de borden in Wijk aan Zee. Zo behaalde bijvoorbeeld Marc Overeem bij de tienkampers een mooi resultaat in groep 2a, hield Enrico Vroombout behoorlijk huis in 2d, speelde Rob Bödicker sterk met plezier en beleefde secretaris Ti de Jong enkele moeilijke momenten.

René Pijlman vierde een bescheiden triomf en Maarten Hoeneveld maakte indruk met solide spel. Frans Oranje speelde onder zijn kunnen, maar Dick Dolman en Roel Polak kwamen beter uit de verf. Een foto van Frans Roes sierde een pagina in de krant voor wakker Nederland en zo werd hij landelijk bekend. Dat glas bier moest van de fotograaf. Framen heet zo iets tegenwoordig.

'Speel met plezier.'

**2016, jaar waarin pensionado
Rob Bödicker bijna 100 ELO punten won.**

Rob Bödicker

Toen ik halfjanuar 2017 in de rij stond in Wijk aan Zee om mijn deelname aan de tienkampen groep 2 van het Tatasteel schaaktoernooi te bevestigen en het inschrijfgeld te betalen, sprak ik ons gewaardeerd lid Tony Lith. Hij vroeg mij of ik een stukje wilde schrijven over mijn, voor velen inclusief mijzelf, verrassende winst van ELO punten in korte tijd (ik was van ongeveer 1980 naar ongeveer 2100 gegaan in een paar maanden tijd). Na even nadenken besloot ik toe te stemmen, vandaar dit stukje.

Allereerst begon 2016 voor mij, schaaktechnisch gezien, met promotie naar groep 2 van het Tata toernooi. In het voorjaar werd ik zowaar met enig fortuin, als 68- toen nog 67-jarige, veteranenkampioen van Amsterdam. Toen al bleek tijdens de beslissende laatste ronde dat mijn resultaten aanzienlijk verbeterden als ik me

goed concentreerde en mijn tegenstander niet overschatte. Na een lange strijd won ik een eindspel van de taaie, moeilijk te verslane Aad Roemersma, ook Caïssalid. Bij het ingaan van de laatste ronde stonden toen vier Caïssaleden op kop, te weten Roel van Duijn, Cees Visser, Aad Roemersma en ondergetekende. Behalve 2 verloren standen waar ik 1,5 punt uit haalde (tegen Herman van Engen en Roel van Duijn) had ik ook het geluk dat in deze laatste ronde Cees en Roel remise speelden en ik dus alleen kampioen werd. Nu iets over mijn voor velen misschien wat raadselachtige opmerking aangaande het niet overschatten van de tegenstander. In juni speelde ik het weekend toernooi van HSG in Hilversum. De eerste ronde kwam ik tegen Alex Warmerdam te spelen, een jeugdspeler met een ELO van maar liefst bijna 2350, alleen wist ik dat niet van te voren. Wel merkte ik dat hij goed speelde, maar toch kwam ik als zwartspeler na een lange, moeizame verdediging, met remise weg. Toen verscheidene mensen tegen mij zeiden dat ik een verrassend goed resultaat had behaald ging ik eens kijken wat zijn ELO was. 'Zo hoog', dacht ik, 'dat heb ik niet zo gemerkt, blijkbaar hoef ik niet echt bang te zijn als ik tegen een speler boven 2300 ELO speel'. Sindsdien kijk ik niet meer zo fanatiek naar de ELO van mijn tegenstander, dat scheelt bovenmatige bewondering voor de zetten van deze tegenstander. Overigens speel-

de ik verder niet zo'n bijzonder goed toernooi en eindigde met 3,5 uit 6.

■ Concentreren

In juli deed ik vervolgens mee aan het inmiddels traditionele Science Park schaaktoernooi. ik mocht meedoen in de hoofdgroep waar ik wel een van de lagere ratings had. Ik nam me voor niet geïmponeerd te zijn door de hogere ELO's van mijn tegenstanders en mij goed te concentreren. Enige tijd geleden had ons gewaardeerd lid Evert Straat mij verteld dat als je op de computer Chessgames voornaam en achternaam van de tegenstander intikte, je kon vinden welke openingen deze tegenstander gewoonlijk speelde en ik besloot daar gebruik van te maken. Nu komt een derde, mogelijke oorzaak van mijn recente ELO winst: daar ik nauwelijks hoefde te reizen had ik 's ochtends alle tijd mij op mijn tegenstander voor te bereiden en iets onverwachts te spelen wat niet te veel voorbereiding eiste. Daarvoor gebruikte ik de jaarboeken van New in Chess, die het grote voordeel hebben dat er ook uitleg bij staat waarom bepaalde zetten worden aanbevolen en andere minder goed zijn. Zo ontstaat toch meer begrip voor de te spelen varianten dan alleen via de database. Toen het toernooi begon had ik me dan ook het volgende voorgenomen: a. mij niet te laten imponeren door de hogere ratings van mijn tegenstanders, b. mij goed te con-

centreeren en c. te proberen varianten op het bord te krijgen die ik 's ochtends had bestudeerd. Nu moet ik nog iets toevoegen wat belangrijk is als je een schaaktoernooi speelt: als je zin hebt om te schaken, ik bedoel daarmee je echt verheugt op het spelen van een partij, is het resultaat vaak beter. Geregeld kom ik schakers tegen die eigenlijk het spelen van een partij als een verplichting zien in plaats van een plezier. Zelf heb ik daar soms ook wel eens last van en dan valt het resultaat meestal tegen.

"Geregeld kom ik schakers tegen die eigenlijk het spelen van een partij als een verplichting zien in plaats van een plezier."

De eerste ronde speelde ik tegen Woudsma een 2100+ speler. Ik had zwart en na een Franse opening, ontstond een lange strijd waarin het vrij gelijk opging. Wit kon remise door eeuwig schaak forceren en om dat te ontlopen moest hij een mindere zet doen. Vanwege het ELO verschil

weigerde hij en kwam dienvolgende iets minder te staan. Na nog een eeuwig schaakmogelijkheid te hebben verzuimd, verloor hij tenslotte. Een mooi begin van het toernooi. In de tweede ronde kwam ik tegenover een jeugdspeler, Joris Kokje, te zitten. Het werd een Konings-Indische partij waarin hij goed speelde en mij versloeg. De derde ronde zat het mee, ook een belangrijke voorwaarde voor een goed toernooiresultaat. Tegen Wistisen, een 2200-speler, ontweek ik in een iets betere stand remise en wikkelde af naar een ogenschijnlijk gewonnen pionneineindspel. Helaas had ik niet goed genoeg gerekend en als hij dat wel had gedaan, had hij gewonnen. Zoals het nu ging verloor hij. De vierde ronde speelde ik mijns inziens mijn beste partij van het toernooi. Ik versloeg met wit Juan de Roda, ook een gewaardeerd lid van onze club. Het was een partij uit één stuk waarin na 33 zetten, mat niet meer te voorkomen was. In ronde 5 was Lars Vereggen mijn tegenstander, die ik verraste in de opening, maar ik zette niet precies genoeg voort en verloor, ook al door goed spel van mijn tegenstander: 3 uit 5 dus. Henk-Jan Visser, wel bekend van onze interne competitie, was mijn tegenstander in de zesde ronde. In tijdnood ging hij in de fout en ik won.

■ Verrassing

Albert Blees was mijn volgende tegenstander, een internationaal meester, dus bepaald

geen eenvoudige klus. Tot mijn verrassing beheerste hij de doorschuifvariant van het Frans niet tot in de puntjes en na lange strijd kwam ik gewonnen te staan. Toen gaf ik alles in 1 zet weg, maar hij zag mijn blunder niet en verloor als nog, 5 uit 7! Wat een geweldige score in zo'n sterke bezette groep. In ronde 8 werd ik weer met beide benen op de grond gezet en verloor ik kansloos van Lucas van Foreest. De laatste ronde speelde ik nog remise tegen Hachijam, een 2300+ speler, nadat ik een beter loperpaard eindspel niet kon winnen.

In het volgende nummer van het clubblad ben ik bereid een partij die ik in dit stuk besproken heb te analyseren en ik hoop van u te horen welke partij. Aan u de keuze en wees zo goed mij daarop aan te spreken tijdens een van onze clubavonden. Ziehier de partij die ik 15 juli 2016 tegen IM Albert Blees speelde tijdens de zevende ronde van het SPA toernooi in Amsterdam.

Albert Blees - Rob Bödicker

1. e2-e4 e7-e6 2. d2-d4 d7-d5 3. e4-e5 c7-c5 De doorschuifvariant van het Frans, waarin zwart gewoonlijk de basis van het witte centrum aanvalt. In deze partij loopt het echter anders. **4. c2-c3 Pb8-c6 5. Pg1-f3 Lc8-d7** Minder bekend dan het consequente 5... Db6. Ik heb ook vaak Db6 gespeeld met niet altijd goede resultaten en Blees verwachtte die zet dan ook. **6. a2-a3** met de bedoeling 7. b4 te spelen en ruimte

te winnen op de damevleugel. **6... c5-c4** Ook 6... f6 en 6... Pe7 worden hier gespeeld. Na 6... Pe7 is dxc5 niet zo goed daar pion e5 dan valt na Pg6 en Dc7. Met 6... c4 probeert zwart ruimte te winnen op de damevleugel, het centrum af te sluiten en vaak lang te rocheren. **7. Lf1-e2** Een beter veld voor het paard dan e7 want daar blokkeert hij de zwarte loper op f8. **10. Tf1-e1 Lf8-e7 11. Ta1-b1 Ph6-f5 12 Le2-f1** De witte opstelling oogt wat passief na zwarts volgende zet. **12 ... h7-h5!** Zwart ziet definitief af van de korte rochade en wint ook ruimte op de koningsvleugel. **13. Kg1-h1** Om ruimte te maken voor Pf3. Na g7-g5-g4 moet het paard een veld hebben. **13... g7-g5 14. b2-b3** Wit besluit ruimte te maken voor Lf1, al kost het een pion en wordt c4 een mooi veld voor het zwarte paard. **14... c4xb3 15. Lf1-d3 g5-g4 16. Pf3-g1 Db6-d8** Op 16... La4 speelt wit 17. c4 en wordt het centrum geopend waardoor de zwarte koning in gevaar komt. De zwarte dame is nodig op de koningsvleugel en staat bovendien op b6 in de torenlijn. **17. Pd2xb3 Ld7-a4 18. Ld3-c2 Pa5-c4 19. Pb3-d2 La4-c6** Hier staat de loper prachtig. Hij verdedigt pion b7 en als wit het paard op c4 slaat komt de diagonaal a8-h1 open. **20. Lc2xf5 e6xf5 21. e5-e6 Pc4-d6!** Zwart wil zo weinig mogelijk stukken ruilen. Bovendien streeft het paard naar veld e4 om aan de koningsaanval deel te nemen.

22. e6xf7† Ke8xf7 23.

Pg1-e2 Le7-g5 24. Kh1-g1

Om na Pb3 f2 gedekt te hebben. De witte looper moet immers ook mee doen, dus het paard moet weg van d2.

24... Dd8-f6 25. Pd2-b3

f5-f4 26. g2-g3 f4-f3

27. Lc1xg5 Df6xg5

Op 27... fe2x volgt 28. De2x Dg5x 29. De6† en wit staat zeker niet minder.

28. Pe2xf4 Pd6-e4 29. Dd1-d3

Op direct 29. Te4x de4x 31. d5 volgt Tad8. 29... h5-h4?? Ik miste hier het kwaliteitsoffer 30. Te4x de4x 31. Dc4† en wit wint, over het hoofd. Veel beter is 29... Tae8. Nu volgt op 30. Te4x gewoon Te4x.

Zwarts volgende zet is h4 met dodelijke koningsaanval.

30. Te1xe4 h4xg3 Gezien de vorige variant probeer ik nog in troebel water te vissen, wat wonderbaarlijk genoeg succesvol is. 31. Te4-e5 g3xf2†

32. Kg1xf2 Wit was hier in grote tijdnood en 30 seconden increment per zet is in dit soort stellingen niet zo veel.

32... Th8xh2† 33. Kf2-e1??

33. Kg1 was winnend.

Waarschijnlijk kon hij de stelling na 33... Th1† 34. Kh1x Dh4† 35. Kg1 Dg3† 36. Kf1 Th8 niet zo snel overzien en 33. Ke1 ziet er simpel gewonnen uit. Maar nu volgt een verrassende penning.

33... Ta8-e8 34. Te5xe8

Lc6xe8 Nu gaat het paard op f4 verloren daar op 35. De3

Te2† volgt. 35. Pb3-d2

Dg5xf4 36. Tb1xb7† Kf7-f8

37. Tb7-h7 Th2xh7

38. Dd3xh7 Df4-e3†

39. Ke1-d1 Le8-a4†

40. Kd1-c1 De3-e1† Wit geeft op. ■

Schaken met een potje bier

SCHAKEN

door René van Batenburg

WIJK AAN ZEE • Frans Roes doet voor de tweede keer mee aan het Tata Steel-toernooi, het grootste schaakevenement van Europa. De 66-jarige Amsterdammer behoort met zijn ELO-rating van 1722 zeker niet tot de wereldtop en noemt zichzelf liever een modale club-schaker.

Roes schaakt op zijn niveau tevreden zijn potje mee in het weekendtoernooi tijdens de opening van het jaarlijkse internationale schaaktoernooi in Wijk aan Zee, met deelnemers als wereldkampioen Magnus Carlsen en vele andere kanonnen op de 64 velden.

In de dépendance van het toernooi, het naburig gelegen Café De Zon, bereidt Roes zich voor op de laatste en beslissende ronde van

Frans Roes: „Gewoon lekker een potje schaken, maar niet blunderen of knoeien, daar houd ik niet van.”

FOTO RICHARD SIJMONS

het weekendtoernooi, dat net als de tienkampen het algemene strijdperk is voor de wat lagere goden van de edele denksport.

„Ik heb nu anderhalf punt uit twee. Dus als ik mijn laatste partij win, dan verbeter ik mijn score van verleden jaar”, rekt Roes, die al ruim dertig jaar lid is van de Amsterdamse schaakclub Caissa, voor. „Maar mijn tegenstander is zeker niet mis”, verzucht de wetenschapper in de evolutietheorie in ruste achter zijn biertje met een blik op zijn analyse op het schaakbord.

„Hij heeft zijn vuisten al naar mij gebald en ook heeft hij een T-shirt aangetrokken met daarop een citaat 'Chess is Life' van schaaklegende Bobby Fischer. Dat voerspeelt weinig goeds. Maar hij heeft wel aan mij al zijn opening verraden. Hij speelt D4. Dat is nu wel weer aardig van hem”, lacht Roes het wapengekletter weg in de oudbruinecafé-achtige ruimte waar het geroezemoes langzaam verstomd en de schakers zich gaan opmaken voor het echte werk, dat precies om klokslag 13.00 uur begint.

Roes begeeft zich naar de vlakbij gelegen grote speelhal van het Ta Ta Steel-toernooi om aan zijn laatste karwei te beginnen. „Ik schaak vooral voor mijn plezier”, zegt hij de tentgang doorlopend met aan de wand foto's van alle grote schaakgoden die er toe doen. „Ik wil mijn tegenstander vooral niet vernederen, dat zit niet in mijn aard. Gewoon lekker een potje schaken, maar niet blunderen of knoeien, daar houd ik niet van. Mijn ELO-rating bij die van Carlsen vergeleken stelt natuurlijk helemaal niets voor. Een verschil van ruim duizend punten. Wij zijn eigenlijk allemaal amateurs.”

Roes wijst op een ouder iemand te midden van de honderden schakers. „Dat is ons oudste lid van Caissa, voormalig verzetsheld professor Van Hulst. Hij is bijna 106 jaar. Maar nu ga ik naar mijn bord en ik hoop vooral op een goede partij”, besluit Roes.

Maarten

Maarten Hoeneveld draaide soepel mee met de schakers in groep 3. Hij maakt snelle vorderingen. Hierbij een paar winstpartijen waarin Maarten zijn solide spel naar de winst voert.

**Maarten Hoeneveld –
Jan Seeleman**

1. e4 e5 2. d4 exd4 3. c3 d3
4. Bxd3 Nc6 5. Nf3 d6 6. Bc4
Be7 7. Qb3 Na5

8. Bxf7† Kf8 9. Qa4 Kxf7
10. Qxa5 Nf6 11. Ng5† Kf8
12. Nd2 h6 13. Ngf3 b6
14. Qa4 Bd7 15. Qc4 b5
16. Qb3 c5 17. 0-0 Bc6
18. Re1 a5 19. e5 Nd5
20. Ne4 Qc7 21. exd6 Bxd6
22. Nxd6 Qxd6 23. Qc2
Ne7 24. Ne5 Bd5 25. Bf4
Qf6 26. Nd7† 1-0

**Maarten Hoeneveld -
Ieysaa Bin-Suhayl**

1. e4 c5 2. d4 cxd4 3. c3 Nf6
4. e5 Nd5 5. Bc4 Nb6 6. Bb3
d5 7. cxd4 Nc6 8. Nf3 Bg4
9. 0-0 Bxf3 10. gxf3 e6
11. Kh1 Qh4 12. Be3 f6
13. Nc3 fxe5 14. dxe5 Nd7

15. f4 Bc5 16. Nb5 0-0-0
17. Rc1 a6 18. Nd4 Nxd4
19. Qxd4 b6 20. Qb4 Qh3
21. Rg1 Qf3† 22. Rg2 Qe2

23. Bxc5 bxc5 24. Ba4 g6
25. Bxd7† Kxd7 26. Qxc5
Ke8 27. Qb6 Ke7 28. Rc7†
Kf8 29. Rc1 Re8 30. Rg3
Qe4† 31. Kg1 Qxf4
32. Qd6† Kg7 33. Qc7†
Kh6 34. Rh3† Kg5 35. Rcc3
h5 36. Rcf3 Qe4 37. Rhg3†
Kh6 38. Qc1† Kh7 39. Rf7†

Kg8 40. Qc7 Rh6 41. Rf6
 Qe1† 42. Kg2 Qe4† 43.
 f3 Qe2† 44. Kh3 Qf1†
 45. Kh4 Rh7 46. Rfxg6†
 Kh8 47. Rg7 Qc4† 48. Qxc4
 dxc4 49. Rxh7† Kxh7
 50. Kxh5 Rf8 51. Kg4 a5
 52. f4 Rb8 53. Rg2 a4
 54. a3 Rb3 55. Rc2 c3
 56. Rxc3 Rxb2 57. Rc4
 Rxh2 58. Rxa4 1-0

Siem Roet –
 Maarten Hoeneveld

1. c4 g6 2. d4 Nf6 3. Nc3
 Bg7 4. Nf3 0-0 5. e4 d6
 6. Be2 c5 7. d5 e6 8. dxe6
 Bxe6 9. 0-0 Nc6 10. Bg5 h6
 11. Bh4 Qb6 12. Rb1 Rad8
 13. Qc1 g5 14. Bg3 Nh5
 15. Nxc5 Nxc3 16. fxc3
 hxg5 17. Qxc5 f6 18. Qh5
 Bf7 19. Qg4 Ne5 20. Qf5
 Qc6 21. Nd5 Bxd5 22. exd5
 Qd7 23. Qxd7 Rxd7 24. Rf5

24... Re7 25. Rbf1 Nf7
 26. Bd1 Nh6 27. R5f3 f5
 28. h3 Bd4† 29. Kh1 Bxb2
 30. g4 f4 31. g3 Be5
 32. gxf4 Rxf4 33. Rxf4 Bxf4
 34. Rxf4 Re1† 35. Kg2
 Rxd1 36. g5 Nf7 37. g6 Ne5
 38. Rf6 Nxc4 0-1

'Als we niet inzien waar Rusland
 op uit is, zijn we een pion
 in Poetins schaakspel.'

Beatrice de Graaf in de Volkskrant

René tijdens Tata

René Pijlman

Schakers kennen als alle sporters perioden van grote vorm én tijden van vormcrisis. Ratings fluctueren met een amplitude van vele tientallen punten. We zijn wel wat gewend. Maar in 2015 en 2016 leek ik bijna alleen partijen te verliezen en ging mijn rating in een duikvlucht waar Severin Freund bang van zou worden. Van het ooit zo trotse 1963 in november 2014 moest ik twee jaar later het vreselijke getal 1768 achter mijn naam zien staan. Sindsdien kondig ik mijn glorieuze comeback aan. En die kwam! In de tienkampen van Tata Steel Chess in januari werd ik gedeeld eerste van poule 4E en won zodoende drie schaakboeken, de eeuwige roem en promotie naar klasse 3. Samen met wat winstpartijen in de KNSB en het Kattenburger Open sprong mijn rating met 111 punten terug naar het alleszins draaglijke niveau van 1879.

Eerlijk gezegd waren er geen geniale partijen voor nodig. Verschillende keren kantelde de partij in een paar zetten mijn kant op, door wanstaltige

*"Die dingen
gebeuren in
klasse 4."*

fouten van mijn tegenstanders. Die dingen gebeuren in klasse 4. Laat ik er een paar leuke fragmentjes uitlichten. Ronde 7

**Ronald Staal (1801) –
René Pijlman (1767)**

Mijn tegenstander heeft met 7. **Lxf7** een stuk geofferd en dacht dat dit goed was. Maar na het vervolg 7... **Kg8** 8. **Pe6**

Glorieuze come- back

De8 9. Pxc7 Dg6 werd hij overmand door zorgen, twijfels en nieuwe inzichten. De consequentie van zijn handelen – 10. **Pxa8 Dxc2** 11. **Tf1** – durfde hij niet aan. De gevolgen van de partijzet waren echter nog vreselijker.

10 dxe5? Pxe5 11. **f4? Dxc2** 12. **Tf1 Lg4** 13. **Dd2 Pf3†** 14. **Txf3 Dxf3** 15. **Pxa8 Dh1†** 16. **Kf2 d5!** 17. **Dd3 Bc5†** (17... **Dxh2†** was mat in 7, soit) 18. **Le3 Lxe3†** 19. **Dxe3 Dxa1** 20. **Pxd5 Dxb2** 21. **Dd3 h5** 22. **Pac7 Pxd5** 23. **Dxd5† Kh7** 24. **Dd3 Db6†** 0-1

In de laatste ronde was ik al verzekerd van promotie en kon ik met zwart wat risico nemen en onbekommerd op winst spelen.

**Paul Dekker (1801) –
René Pijlman (1767)**

De witspeler speelt met zijn a- en g-pion op beide vleugels en het was niet heel makkelijk te zien hoe zwart tot tegenspel komt. 15... **f6** is interessant, maar dat verzwakt e6, wat na 16. **Lc4** meteen wordt afgestraft.

Maar zie daar het verschil tussen een schaker in duikvlucht en een schaker in vorm. Waar ik een jaartje geleden de analyse tot voorgaande conclusie zou hebben beperkt en een slappe zet had gedaan, ging ik er nu nog eens goed voor zitten. De variant is goed voor zwart, was mijn conclusie. En dat bleek. **15... f6! 16. Lc4**

fxg5 17. Lxe6† Kh8 En nu staan de witte stukken een tikje onhandig. **18. f5 Pce5 19. Lxd7? Dxd7 20. Dg3 h6 21. Nd4 Lf6 22. Pe6 Tfc8 23. Tfc1 Pc4 24. Pxc4 Txc4 25. Td1 Lxe4 26. Txd6 Df7 27. Pd4? Te8 28. b3 Le5 Dxe5 Txe5 30. bxc4 Dh5 0-1** ■

TOERNOOIEN

Het Eijgenbroodtoernooi

de 31ste editie: 27-29 oktober

De stijgende lijn van de afgelopen vier jaar, ingezet door een bekwaam team onder leiding van Dennis Breuker, zorgde de afgelopen editie tot een vol huize Lydia. Dit jaar zijn we toe aan de eenendertigste editie!

Er wordt zoals gewoonlijk gespeeld in twee groepen. Groep A is voor spelers met een rating van 1700 en hoger, groep B is voor spelers met een rating van 1800 en lager. Spelers met een rating tussen 1700 en 1800 kunnen dus kiezen in welke groep ze willen spelen. De top 3 in beide groepen ontvangt €400, €200 en €100. Verder zijn er prijzen voor beste jeugdspeler (geboren in 2000 of later), beste veteraan (geboren in 1955 of eerder) en de spektakelprijs.

❖ Datum & inschrijving

Het evenement vindt plaats in het laatste weekend van oktober: van vrijdag 27 tot en met zondag 29 oktober 2017. Inschrijven kan via de site: www.eijgenbrood.nl. Het inschrijfgeld bedraagt €25,-. Half geld voor (W)GM en (W)IM. Voor niet-KNSB-leden moet de organisatie helaas

€7,50 extra in rekening brengen om het gehele toernooi voor ratingverwerking aan de KNSB aan te bieden. Mensen die in de eerste ronde een bye hebben kunnen zich zaterdagochtend tussen 8:45 en 9:15 inschrijven.

❖ Pas op!

Het maximum aantal deelnemers is 120 en vorig jaar werd die grens wederom bereikt! Als de trend doorzet, zal ook dit jaar een aantal schakers moeten worden teleurgesteld.

De enquêtes onder de deelnemers na afloop van het toernooi in 2016 waren wederom erg positief. Dus wees op tijd met je inschrijving!

❖ Het voortbestaan

Zoals bekend kampt Caïssa met de bezetting van vrijwilligerstaken. Drie leden van het Eijgenbrood-team hebben aangekondigd dat 2017 hun laatste organisatie-jaar is. Dat betekent dat voor 2018 nieuwe organisatoren gevraagd zijn. Wie voelt zich geroepen om de vereniging hiermee te helpen? ■

Oplossingen

Combinaties

❖ Combinatie 1

Wit speelt en wint

*Christiansen – Karpov,
Wijk aan Zee, 1993*

1.Dd1 leidt geforceerd tot stukwinst. Het zal Karpov zwaar zijn gevallen om zo'n simpele dubbele aanval te missen. Wat aan deze misser zeker heeft bijgedragen, is de omstandigheid dat de dame terugkeert op het thuishonk. Het zit niet in ons systeem om daar altijd rekening mee te houden.

❖ Combinatie 2

Wit speelt en wint

*Goldstein – Tomilin,
voormalig USSR, 1965*

1.Pf6 Lxf6 2.Ld3 is een standaardmanoeuvre. Een blokka-deoffer van het paard gevolgd door een heroriëntering van de witte loper. **1.Ld3** is niet juist vanwege **1...f5**.
2...Te8 3.Lxh7+ Kh8 4.Lg6+ Kg8 5.Dh7+ Kf8 6.Dxf7 mat. De laatste zetten zijn ook een standaardmanier om met dame en loper mat te zetten.

❖ Combinatie 3

Zwart speelt en wint

*Monticelli – Horowitz,
Syracuse, 1934*

1.Dxa1 Dxf4 Da8+. Als de Koning 'beschermd' wordt (not) door een pion en loper op h2 en g1, dan moeten de alarmbellen afgaan. Helaas hoorde Monticelli ze niet en speelde hij **1.Txe4?**

❖ Combinatie 4

Zwart speelt en wint

*Ryakovsky – Paschall,
Boston, 1997*

1.Pxh8 gevolgd door **2.Pg6**. De arme witte toren kan geen kant uit. Hier is de oplossing een veld dat voor een paard gewoonlijk als slecht wordt bestempeld. Daarom kan deze kans gemakkelijk over het hoofd worden gezien.

❖ Combinatie 5

Wit speelt en wint

*Polugajevski – Szilagyi,
Moskou, 1960*

1.Tg1+ Kh6. 2.Lf8+ Txf8 3.Td3 en mat op de volgende zet. Eerst wordt de zwarte koning naar de h-lijn gedwongen... Daarna de afleidingsmanoeuvre door de witte loper waardoor de witte toren geheel vrij van tegenaanvallen is om te doen wat ie het liefst doet: matzetten.

❖ Combinatie 6

Wit speelt en wint

*Hever – Siklaj,
Hongarije, 1975*

1.Txf7+! Lxf7 2.Pf5+ Ke6 3.Pg7+ Ke7 4.Ld8 mat. Waarschijnlijk zijn er ook andere manieren om te winnen, maar hier zie je een geforceerde winst. Dat is altijd te verkiezen boven een waarschijnlijke winst. Je moet wel overtuigd zijn dat je calculatie klopt.